

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ Γ/Γ = 2Ψ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
330

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ

89

ΣΧ13

Αρριανός

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΑΡΧΙΔΟΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΓΕΙΣ
ΕΚΔΟΣΙΣ

ΔΡΑΧΜΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΣΤ 89 ΣΧ13
ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Αρριανός

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

O. E. A. B.
αφ. αρ. εισαγ. 2132 του έτους 1941

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1971

002
ΥΠΣ
ΕΤ9Β
330

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

(ΕΚΔΟΣΕΙΣ)

Κεφαλή ανδριάντος του Μ. 'Αλεξάνδρου εκ Μαγνησίας
(Μουσείον Κωνσταντινουπόλεως)

ΕΛΛΑΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Κ. Α. Β. 330

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΡΧΑΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατα μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητῆς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ πολὺ ὀλίγοι ἤμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν τὸν ἰδικόν μας λυρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὐριπίδην.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἀφθαστος. Εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς τὴν ῥητορικὴν ὁ Δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτούς τόσο ἄλλοι, ἄφησαν ἔργα, τὰ ὁποῖα δεῖκνουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἱστοριογραφίας.

Ὁ πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραδύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προῖον τῆς φαντασίας, τὴν ὁποῖαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἐνῶ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὀριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἔβδομον αἰῶνα π.Χ.).

Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ἱστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιστάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἔνδοξον πάντοτε ἱστορίαν του αὐ-

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρωθὲν ἤσθάνθη τὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα.

Ὁ πρῶτος ἄξιος τοῦ ὀνόματος ἱστορικός, ὁ ὁποῖος καὶ πατὴρ τῆς ἱστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡ ρ ό δ ο τ ο ς. Οὗτος γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας περὶ τὸ 484 καὶ ἀποθανὼν μετὰ τὸ 425 εἰς Θουρίου τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος ἱστορικός Θ ο υ κ υ δ ῖ δ η ς (470 - 397) ἐτελειοποίησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν συμπληρώσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου ἔτος. Ὁ Ἀθηναῖος ἱστορικός Ξ ε ν ο φ ῶ ν (434 - 355) συνέχισε τὴν ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἐξέθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς τὰ «Ἑλληνικά» του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας «Κύρου Ἀναβάσεως», καθὼς καὶ ἄλλων ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἱστορικοὺς καὶ ἄλλοι κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Π λ ο ύ τ α ρ χ ο ς ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ.Χ.) καὶ Ἀ ρ ρ ι α ν ό ς, περὶ τοῦ ὁποίου ἤδη θ' ἀσχοληθῶμεν ἰδιαιτέρως, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ'. Ὁ βίος τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ.Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλάς εὐρίσκητο ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὁποία ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἀρριανός ἦτο σύγχρονος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ.Χ.), Ἀντανίου τοῦ Εὐσεβοῦς (138 - 162 μ.Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (162 - 180 μ.Χ.). Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἐδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος ὢν ἦλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἠπείρου, ὅπου εἶχεν ἰδρῦσει φιλοσοφικὴν σχολὴν ὁ ἐπιφανὴς στωικὸς φιλόσοφος Ἐπίκτητος (50 - 120 μ.Χ.). Ὁ Ἀρριανός ἐγινε προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

Ἀθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνθούσας τότε ῥητορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολὰς. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν καὶ ἐξετιμῆθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην, ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπυνομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ.Χ. διορίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικὴν του ἱκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποκρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν Ἀλανῶν. Τὸ 147 ἐπανέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπώνυμος ἄρχων αὐτῶν. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρῶτανις τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθὺ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ'. Ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεὺς. Εἰς τὸν ὅλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικὴν του δρᾶσιν εἶχε ὡς πρότυπον τὸν Ξενοφῶντα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶχε πεφιλημένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον. Ἐπίσης ὅπως ὁ Ξενοφῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα ἱστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά. Ἔργα του εἶναι :

α) Ἱστορικά: Ἡ « Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου », διηρημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς « Κύρου Ἀναβάσεως » τοῦ Ξενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας του, καθὼς ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ἰδίως τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ ὅποιοι ἦσαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

Ἄλλο ἱστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον « Ἴνδική », εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου.

β) Γεωγραφικὰ ἔργα εἶχε γράψει ἀρκετά. Ἐκ τούτων περιε-

σώθη μόνον ὁ «Περίπλους Εὐξεινίου Πόντου», εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξεινίου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ ὅποια ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ἔταν ἦτο το-
πάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) Στρατιωτικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Τέχνη τακτική», ὅπου πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἱππικοῦ τῶν Ῥωμαίων. 2) «Ἐκταξις τῶν Ἀλανῶν», ὅπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλανῶν ἐκστρατείαν.

δ) Φιλοσοφικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Ἐπικτήτου διατριβαί», εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον», τὸ ὁποῖον εἶναι περίληψις τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνηγετικόν», ὡς συμπλήρωμα τοῦ ὁμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε'. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοὶ μας συγγραφεῖς, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσοκράτης κ.ά., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἀττικὴν διάλεκτον, ἥτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ διάλεκτος αὕτη βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐν χρήσει ἑλληνικὰς διαλέκτους, ἥτοι τὴν ἰωνικὴν, τὴν δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικὴν. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς συγχωρεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ ὅποια διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβεν εὐρυτάτην διάδοσιν. Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ὠμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγράφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ ὅμως συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρως ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὀνομάζονται ἀττικισταί, ἥτοι μιμηταὶ τῆς ἀττικῆς. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Ἀρριανός, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῆ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Ἡ μίμησις του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχῆς, ἀν καὶ ἐνίοτε ἀστοχεῖ εἰς τινὰς τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ ὕφος του, ἰδίως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

καὶ φυσικότητα, εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἡ ἀμεροληψία τοῦ ἱστορικοῦ.

ΣΤ'. Ὁ στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. Ὁ Μακεδονικὸς πεζικὸς στρατὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλοὺς.

α) Ἡ φάλαγγξ ἀπετέλει τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὠνομάζοντο πεζέταιροι. Ἡ φάλαγγξ διηρεῖτο εἰς ἕξ τάξεις, ἧτοι τάγματα· ἐκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόχους καὶ ἕκαστος λόχος 500 περίπου ἀνδρας.

Οἱ φαλαγγῖται ἢ πεζέταιροι ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἧτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημῖδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισσαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισσαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξεῖχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμᾶς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὠπλισμένοι. Ἐφερον ἐλαφρότεραν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἐπομένως ἦσαν ἐπιτήδειοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὅποια ἡ φάλαγγξ δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν «ὑπασπισταί». Βραδύτερον ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὅποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοὶ ἦσαν πολὺ ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι, ἧτοι ἔφερον ἐν εἶδος ὅπλου, ἀναλόγως τοῦ ὁποῖου ὠνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταὶ ἢ σφενδονῆται.

2. Τὸ ἰππικὸν διεκρίνετο : 1) εἰς τὸ βαρὺ ἰππικὸν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρὺ ἰππικὸν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο ἑταῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἧτοι βραχεῖαν λόγχην. Οἱ ἑταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ἕλας· ἐκάστη δὲ ἕλας εἶχε 150 - 300 ἵππεῖς. Ἡ ἀρίστη τῶν ἵλων τούτων ἀπετέλει τὴν βασιλικὴν ἕλην, ἡ ὅποια ἐλέγετο καὶ ἄγῆμα τῶν ἑταίρων, ἧτοι δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

τῶν Μακεδονικῶν ἰλῶν συνέπραττον καὶ Ἰλαί Θεσσαλικάι ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἱππέων.

β) Τὸ ἐλάφρον ἱππικὸν ἀπετέλουν οἱ ἐλαφρῶς ὄπλισμένοι ἱππεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ ζυστοῦ ἔφερον σάρισσαν. Οὗτοι ὠνομάζοντο πρόδρομοι καὶ ἐξετέλουν χρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἐκρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν δίωξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. Ὁ στόλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ ὅποια διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἰσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὁ Μ. Ἀλεξάνδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ ὁποίου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. Μὲ τμήμα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης ναύαρχος Νέαρχος ἐπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Ζ'. Ἡ κατάσταση εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ ὁποία ὅμως διὰ τῆς ἀγερῶχου πολιτικῆς της προὔκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Αὗται συνησπίσθησαν ἐναντίον της, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλλουν τὰς θελήσεις των, διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλικιδείου εἰρήνης (387). Μετ' ὀλίγον αἱ Ἀθηναῖοι ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἰσχὺν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρυνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ

Πελοπίδου. Ἄλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). Ἐκ-
 τοτε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ἱα-
 νὴν ὡς ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς των, μὲ τὴν
 τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοήθειας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς των
 ἐχθροὺς, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἠθικὴν
 ἀναρχίαν περιέπεσαν ὅλαι εἰς πολιτικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταῖα ἐλληνικὴ δύνα-
 μις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχέ-
 διον τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν,
 ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων των, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίν-
 θου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περ-
 σῶν. Ἄλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέ-
 διόν του. Ἦλθεν ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ
 τὴν μεγαλεπήβολον δρᾶσίν του, ἡ ὁποία ἱστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον
 βιβλίον.

Επισημαίνεται ότι η διαδικασία της εκπαίδευσης είναι μια διαδικασία που αφορά όλους τους μαθητές και όχι μόνο τους επιδοτούμενους. Η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία που αφορά όλους τους μαθητές και όχι μόνο τους επιδοτούμενους. Η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία που αφορά όλους τους μαθητές και όχι μόνο τους επιδοτούμενους.

Η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία που αφορά όλους τους μαθητές και όχι μόνο τους επιδοτούμενους. Η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία που αφορά όλους τους μαθητές και όχι μόνο τους επιδοτούμενους. Η εκπαίδευση είναι μια διαδικασία που αφορά όλους τους μαθητές και όχι μόνο τους επιδοτούμενους.

ΜΕΡΟΣ Α΄
—
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
ΕΡΜΕΥΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα μὲν 1
ταῦτά ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ
ὡς πάντη ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δ' οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα 2
ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι μὲν δὴ
ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ
ἄξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστόβου-
λος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν, ὅτι ξυνεστράτευσε βα-
σιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖός δὲ πρὸς τῷ ξυστρατεῦ-
σαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχρότερον ἢ τῷ ἄλλῳ ψεύσασθαι ἦν·
ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς
ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθός τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγράψαι
ἀπῆν. Ἔστι δὲ α καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξια- 3
φήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντη ἄπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ
Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. Ὅστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσοῦτοις
ξυγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἤδε ἡ ξυγγραφή, τὰ τε ἐκείνων
πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχών, οὕτω θαυ-
μαζέτω.

Ἄλεξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται
ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.)

(Κεφ. 1)

I. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος
Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέ-
ξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν·
εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2
ξυναγαγόντα τοὺς Ἑλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρα-
 τιᾶς, ἦντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ'
 ἐκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρι-
 νασθαι μὴ εἶναι σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐ-
 3 τοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. Νεωτερίσαι δ' ἄττα καὶ τῶν Ἀθη-
 ναίων τὴν πόλιν. Ἄλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλε-
 ξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέν-
 των Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ζυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς
 Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

*Γ' Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ
 συνόδου τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγὸς τῆς ἐναντίον τῶν Περσῶν στρατιᾶς,
 ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀρχὴν
 του, πρὶν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν,
 στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἀνοιξὴν τοῦ 335 π.Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς πέ-
 ρις τῆς Μακεδονίας λαοὺς, Θραῖκας, Γέτας, Τριβαλλοὺς, Ἰλλυριοὺς
 κλπ. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφορεῖται τὴν ἀπο-
 στασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστρατὴ καταφθάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα
 καὶ στρατοπεδεύει ἐξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυριεύει
 τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Καδμείαν μακεδονικὴν φρουράν. Μετὰ
 τοῦτο ἐπιστρέφει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου συμπληρῶνει τὰς
 ἐτοιμασίας του, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πορείαν.]*

Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 11-12)

3 XI. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόν-
 του, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντι-
 πάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ζὺν ψιλοῖς τε καὶ
 τοξόταις οὐ πολλῶν πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππέας δὲ ὑπὲρ
 τοὺς πεντακισχιλίους. Ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην
 τὴν Κερκινῆτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποτα-
 4 μῶ τὰς ἐκβολὰς. Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Πάγγαιον ὄρος τὴν ὡς ἐπ' Ἄβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσῃ ὤκισμένας. Ἐνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἐβρον ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἐβρον εὐπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἐς Σηστόν ἀφικνεῖται ἐν 5 εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἴκοθεν ἐξορμήσεως. Ἐλθὼν δ' ἐς Ἐλαιούντα θύει Πρωτεσίλαφ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσίλαου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἴλιον στρατευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἱ γενέσθαι ἢ Πρωτεσίλαφ τὴν ἀπόβασιν.

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6 ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἄβυδον· καὶ διέβησαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιούντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατᾶραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηῖσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς ζῦν τοῖς ὕπλοις ἐκ- 7 βῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. Ἀνελθόντα δ' ἐς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηνᾶ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὅπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σφζόμενα. Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμφ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκειοῦ λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

XII. Ἄνιοντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιός τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσε. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν...

6 Ἐξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσβην ἦκεν, οὐ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραία ἐς Περκώτην· τῇ δ' ἄλλη Λάμψακαν παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὅς ῥέων ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἐνθεν δ' ἐς Ἐρμω-

7 τον ἀφίκετο, Κολωνάς πόλιν παραμείψας. Σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων Ἰλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἐνὶ τῶν ἑταίρων.

8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ζὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεία πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ζὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἕλλησι τοῖς μισθοφόροις.

Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκῶς ἠγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ῥόδιος παρῆνει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας τῷ τε πε-

ζῶ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προϊόντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῆ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων. Ἄρ- 10 σίτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρηθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἄρσιτη προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτὸν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβάς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὔνεκα.

Ἡ πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π. Χ.)
(Κεφ. 13-16)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.
(Κεφ. 13-14)

XIII. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προὔχῳρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἵππέας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἵππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ φιλῶν ἐς πενταχοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπέιχε τοῦ πο- 2 ταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῆ ἑλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ξυνέταττεν ὡς μαχομένους.

Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· α' Ε- 3 μοι δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἔχομεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν ἀυλισθῆναι, καὶ ταύτη παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς τῷ

στρατῶ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περά-
 4 σαντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
 δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶδόν τ' ἐν
 μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
 αὐτοῦ ὄραται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὐταὶ ὄρας ὅτι ὑπερύψηλοι
 5 καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ
 κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φά-
 λαγγα ζυγνυταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἵππεῖς· καὶ τὸ πρῶ-
 τον σφάλμα ἐς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παν-
 τὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν».

6 Ἀλέξανδρος δέ, «ταῦτα μέν», ἔφη, «ὦ Παρμενίων, γι-
 γνώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐ-
 πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ρεῦμα, — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
 νικὸν ἐκφαυλίσας, — εἶρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχο-
 7 μεν. Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς
 τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
 σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
 ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκῳ ἔπαθον».

XIV. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον
 κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγε.
 Προετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμε-
 νίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἵππεάς καὶ τοὺς τοξότας καὶ
 τοὺς Ἀγριαῖνας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δέ ὁ Ἀρραβαίου
 τοὺς τε σαρισσοφόρους ἵππεάς ἔχων Φιλώτα ἐπετάχθη καὶ
 2 τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἴλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δέ τού-
 των ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νι-
 κάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀ-
 ρόντου φάλαγγ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοῖνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ
 ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρο-
 3 μένου· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. Τοῦ δ' εὐώνυ-
 μου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἵππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο

Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θραῦκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἵππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ ⁴μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἵππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. Ἡ δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων — δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὄπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ — κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἵππέων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου ⁵ τοῦ ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἦγον, καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. Οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὁπότε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας ⁶ ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἐπεσθαί τε καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἵππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἣ δὴ καὶ ἐτύγγανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ ⁷δεξιὸν κέρασ ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐνουαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν αἰὲ παρατείνων τὴν τάξιν, ἣ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρασ προσπίπτουεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φάλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

XV. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἧ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς
 2 ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἰππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἶργειν τὴν ἐκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεςις, οἱ Μακεδόνες δὲ ζὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὐ βεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἱ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.

3 Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ζυμμείξαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέραιον, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἠγεμόνες τῶν Περσῶν
 4 τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ζυνειστήκει μάχη καρτερὰ· καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχία δὲ μᾶλλον τι ἐφκει· ζυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι ἐς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἰρξάει τε αὐτῶν τὴν ἐκβασιν,
 5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὐθις ἀπίσασθαι. Καὶ ἐκ

τούτου ἐπλεονέκτου ἤδη οἱ ζῦν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο.

Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ζυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ 6 μάχῃ· ὁ δ' Ἀρέτην ἦτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ζυντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δεῖξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευσεν· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἑταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

Καὶ ὁ ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου 7 γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῖππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμα οἷ ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἰππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει 8 τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε τὸ κράνος. Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δ' ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὀπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου ζῦν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἰεὶ τῶν ἰππέων ὅσοις προῦχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

γ') Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Αἱ ἀπώλειαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων. Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

XVI. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοί τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοί τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν

- ἰππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἰππεῦσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτη πρῶτον, ἢ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευσεν. Ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἑφ' ἐκάτερα τῆς
- 2 ἴππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. Τῶν μὲν δὴ ἰππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. Οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὧν τὸ στίφος, ἢ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισμῶ βεβαίῳ ἔμενε· καὶ τούτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγῶν καὶ τοὺς ἰππέας πάντη προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς,
- 3 ἐζωγρήθησαν δ' ἄμφι τοὺς δισχιλίους. Ἔπεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθριδάτης ὁ Δαρείου γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμῶν Ὠμάρης. Ἀρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.
- 4 Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἄμφι τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστάσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκρίθεις ἐποίει. Τῶν δὲ ἄλλων ἰππέων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς
- 5 τριάκοντα. Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ζῦν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὅσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφο-

ραί. Καὶ τῶν τετραμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελ-
θῶν τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις
ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅτι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύ-
σασθαί οἱ παρασχών.

Ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ ⁶
καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας, οἳ ζῆν τοῖς πολεμίοις στρα-
τεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε,
τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργά-
ζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν Ἕλληνες ⁷
ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. Ἀ-
ποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς
ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾶ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγρα-
φῆναι ἐκέλευσε τόδε· «Ἀλέξανδρος Φιλίππου
καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων
ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τῆν Ἀσίαν κα-
τοικοῦντων».

[Ἡ πρώτη μεγάλη νίκη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν κατέστησε
τὸν Ἀλέξανδρον κύριον ὅλης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ Δασκύλειον, ἡ
καθέδρα τοῦ σατράπου τῆς Φρυγίας, αἱ Σάρδεις, ἡ μεγάλη πρωτεύου-
σα τῆς Λυδίας, ἡ Ἐφεσος, ἡ Μαγνησία, αἱ Τράλλεις καὶ ἄλλαι πό-
λεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος παρεδόθησαν προθύμως εἰς αὐτόν.
Ἀφοῦ κατέλυσε τὰ ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα, τὰ ὁποῖα βιαίως εἶχον
ἐγκαθιδρυθῆ, καὶ ἀποκατέστησε τὰς δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις αὐ-
τάς, συνεχίζει τὴν πορείαν του. Κυριεῦει κατόπιν πολιορκίας τὴν Μί-
λητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αἱ ὁποῖαι μόναι εἶχον ἀντισταθῆ εἰς
αὐτόν, καὶ προχωρεῖ. Διασχίζων δὲ τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν
Πισιδίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ φθάνει εἰς τὸ Γόρδιον].

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ Γόρδιον
λύει διὰ τοῦ ξίφους τὸν δεσμὸν.

(Κεφ. 3)

III. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ᾦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν 2 ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμὸν.

Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώ-
ροις πολὺς κατεῖχε Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα
πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη
βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἀμαξεύειν τὸν Γόρ-
3 διον. Καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετὸν
καὶ ἐπιμεῖναι ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλα-
γέντα τῇ ὄψει ἰέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θείου παρὰ τοὺς
Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς
τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς
4 καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. Προσάγοντα δὲ κώμη
τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὑδρευομένη καὶ πρὸς
ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε· τὴν δέ, εἶναι γὰρ
καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεῦσαι τῷ Διὶ τῷ
βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. Καί, δεηθῆναι γὰρ
αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγή-
σασθαι, θῆσαι τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ
ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα
5 Μίδαν ὄνομα. "Ἦδη τ' ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ
γενναῖον, καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύ-
γας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἄμαξα ἄξει αὐτοῖς βα-

σιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἔτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἔλθειν τὸν Μίδακ ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξῃ. Τοὺς δὲ ζυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκεῖνον 6 γινῶναι ὄντα, ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἀμαξά· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδακ, Μίδακ δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἀμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. Ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ κρανείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ 7 δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε, μὴ τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ρυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβελημένος διὰ τοῦ ρυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων τὸν δεσμόν, ἐξεγκύσαι ἔξω τοῦ ρυμοῦ τὸν ζυγόν. Ὅπως μὲν δὴ 8 ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ζυμβεβηκότος. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκεῖνης βρονταὶ τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραία Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρυγίας ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἄγκυραν, ἢ ὁποῖα ἦτο κέντρον μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν. Τρέπεται ἔπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ ὁρητικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν Ἄλυν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἀνευ ἀντιστάσεως. Ἐπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κύδνος ποταμός].

Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

- 7 IV... Ἀλέξανδρος δέ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι ῥίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἰδροῦντα καὶ καύματι ἐχόμενον. Ὁ δὲ Κύδνος ῥεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως· οἶα δὲ ἐκ Ταύρου ὄρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρός τέ ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸς·
- 8 σπασμῶ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ θέρμας ἰσχυραῖς καὶ ἀγρυπνία ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἶσθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ Ἀκαρναῖνα, ἰατρόν, ξυνόντα Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι.
- 9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρήμασιν, ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δέ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χεῖρας ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα, ἐν ἧ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν
- 10 δὲ τῷ Φίλιππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ ὁμοῦ τὸν τε Ἀλέξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγιγνώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθύς ἐνδηλον γενέσθαι, ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθήσεσθαι γὰρ
- 11 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρθῆναι τε καὶ βῆσαι αὐτῷ

τὸ νόσημα· Φιλίππῳ δὲ ἐπιδειῖξαι, ὅτι πιστὸς ἐστὶν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ' αὐτόν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὢν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐρρωμένος.

[Μετὰ τὴν ἰασίν του ὁ Ἀλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμη. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν Ἀρχίαλον καὶ ὑποτάσσει τὰς ὄρεινὰς φυλάς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχη τὰ νῶτά του πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταρσὸν καὶ ἐκεῖθεν τὸ μὲν ἵππικόν του ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλώταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲ τὸν ὑπόλοιπον στρατόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. Ἐκεῖ πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Δαρεῖος μὲ πολυάριθμον στρατεύμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σώχους. Οὗτοι ἦσαν πόλις τῆς Ἀσσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν ὁδόν ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους καὶ κειμένη εἰς πολὺ ἀναπεπταμένον πεδίον κατάλληλον διὰ νὰ κινήται ἐλευθέρως ὁ πολυάριθμος περσικὸς στρατός.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἰσὸν. Ἀφήνει ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυρίανδρον, ὁπόθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ σφοδρὰ καταιγὶς καὶ ὀρμητικὴ θύελλα τὸν ἠνάγκασαν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος, παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐνόμισεν ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κόλακες, οἱ ὁποῖοι περιεστοίχιζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸ οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σώχους καὶ διὰ τῶν πυλῶν τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰσὸν].

Ἡ μεγάλη μάχη τῆς Ἴσσοῦ (333 π.Χ.)

Ἀλέξανδρος καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7-12)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7-9)

VII. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἴσσον προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν. Τὴν δ' Ἴσσον κατασχῶν, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν·
 2 ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προῦχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. Καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἴσσον, κατασκευομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ ὅτι κολπῶδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

3 Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγοὺς τε καὶ ἱλάρχας καὶ τῶν ζυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεκινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρεῖω ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ζύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώ-
 4 μας παραπλησίους. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσαις καὶ Μήδοις, ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολε-

μικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους ἐς χεῖρας ἤξειν· ὅσοι τε Ἑλληνες Ἑλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ξὺν σφίσι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾶκας καὶ Παίονας καὶ Ἴλλυριοὺς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ βαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξασθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπέξῃει, τὰ δ' ἄλλα, ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. Οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυριοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὅτι περ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποιεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφίσι ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κινδύνον ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμνησκε καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίῳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπέξῃει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι μυρίων ἐς μνήμην ἔλθεῖν, ὡς οὐδὲν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσι ἐπεικότες, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσι ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ

9 Ξενοφώντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἔς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἔς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινέσθαι εἰκός. Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

VIII. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἰππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκευομένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν παῖσαν 2 ἦει, ὡς κατασχεῖν αὖθις τὰς πύλας. Ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὖθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιάν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω κατῆει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἕως μὲν πάντῃ στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἤγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἔς πλάτος, ἀνέπτυσσεν αἰεὶ τὸ κέρασ ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς 3 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἰππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασσαν ἤδη τὴν στρατιάν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τὸ τ' ἄγλημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκχου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ 4 δεξιοῦ ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελο αὐτῷ μὴ ἀπολεί-

πειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντη ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἡμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη 5
 Ἄλεξάνδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἰππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξειε. Καὶ πρώτους 6
 μὲν τοῦ ὀπλιτικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἐτάξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὀπλῆται δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. Τοσοῦτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε 7
 δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νότου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῆ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προῖον τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρεῖαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ 8
 ψιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὀπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ζῦν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἑξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

Ἄλεξάνδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διεῖχεν 9
 ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἰππέας, τοὺς τε ἐταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἄμα οἱ ἐτάξε, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ζυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγγις, 10

τοὺς ἰππέας οὐστίνας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προετατάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἢ ἑκταξίς τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλον τι ἰππάσιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν

11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. Ὡς δ' ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρασ σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

IX. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἰππέας ταύτῃ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἰππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος

2 ἀφανῶς διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἰππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἠγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἠγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριαῖνας, ὧν ἤρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἰππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρειὸν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προεταχθήσαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρηῆτες τοξόται καὶ οἱ Θραῖκες, ὧν ἠγεῖτο Σιτάλ-

κης, πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἢ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπει δ' οὔτε πυκνὴ αὐτῶ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3
 ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο Ἴλας τῶν ἐταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περοΐδας ὁ Μενεσθέας, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἠγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς 4
 ζότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγῶν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρασ τὴν φάλαγγα. Ἐπει γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ῥαδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὄν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἵππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρχεσεν.

β') Ἡ διεξαγωγή τῆς μάχης.

Ἦττα καὶ ἐπαίσχυντος φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 10-11)

X. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῶ ἢ πρόσδοδος· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις πολλαχῆ μὲν ἀποκρήμυοις οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμμενε· καὶ ταύτῃ εὐθύς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλεξάνδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατό- 2
 πεδα, ἐναυῖθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει

ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3 Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρειοῦ δύναμιν, βιάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ξυntonωτέρα πορεία κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλήξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θάσσον ἐς χειρας ἐλθόντας πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι.

4 Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος. Εὐθύς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτη μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἧ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἢ φάλαγγ' ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρα παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτη τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι — ταύτη ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἧ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6 Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ'

Ἄλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τό τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσει. Καί τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

XI. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις τετραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὄρωντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπέωσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφάλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς 2 τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἕλας τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερὰ· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγῶτα ἦσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ζυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ' ἤδη λαμπρά τε 3 καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν βαρέως ὀπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενάς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ζὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες οὐ μείον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μείον ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἵππέων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἄλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρως τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κα-

τεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν ὀμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσφύζετο· ὡς δὲ φάραγγί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου ἐπιβάς ἔφυγε.

6 Καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν φάος ἦν, ἀνά κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνεσκόταζέ τ' ἤδη καὶ τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
7 ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κἀνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ διώκειν ἐτρέπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἵππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομίθρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἠγησαμένων τοῦ ἵππικοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης, καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν φάραγγα. Τὸ τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθύς ἐξ ἐφόδου ἐάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἐάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτάς Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δα-
10 μασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρη-

μάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὅμως συνέπεται, ἐπεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἐάλω. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἐάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῆ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοψυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 12)

XII. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετραυμένους τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ ξυμφωνούμενον ἔμαθε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἓνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Καὶ τοῖς Σολεῦσι τὰ τε πεντήκοντα τάλαντα, ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπέδωκεν.

Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παιδῶν ἠμέλησεν. Ἀλλὰ, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραφάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἣτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· πυ-

θέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγύς πα-
 ρασκηνοῦσι· καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι « ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ
 τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς,
 ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κἀνδυν τὸν βασι-
 λικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ
 τεθνεῶτι Δαρεῖω ἀνοιμώζουσι». Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέ-
 ξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων,
 ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῆ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν
 κἀνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι καὶ ταῦτα ὅτι
 μόνον ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν
 σκηνὴν τὰ τε Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς
 ξυγχαρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον
 καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέ-
 σθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς
 Ἀσίας διαπεπολεμηῖσθαι ἐννόμως. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος
 καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

- 6 Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστερίᾳ ἐλθεῖν
 εἶσω ζῆν Ἐφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἐταίρων· καὶ τὴν μητέρα
 τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐτοῖν,
 ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἐφαιστίωνι
 προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μεῖζον αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖ-
 7 νος. Ὡς δὲ ὁ Ἐφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν
 ἀμφ' αὐτὴν, τὸν Ἀλέξανδρον δεῖξας, ἐκεῖνον ἐφη εἶναι Ἀλέ-
 ξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν,
 Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἀμαρτεῖν· καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ-
 νον εἶναι Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐθ' ὡς ἀληθῆ οὐθ'
 ὡς πάντῃ ἀπιστὰ ἀνέγραψα. Ἀλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη,
 ἐπαινώ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως
 καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ
 τοῖς ξυγγράψασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ
 εἰπὼν, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινώ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφορὰν τοῦ ὁ Δαρεῖος φεύγει διὰ νυκτὸς μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολουθίαν του. Τὴν ἐπομένην συγκεντρῶντων καθ' ὁδὸν τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ στρατοῦ του προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφράτην. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλουσίαν πόλιν Μάραθον. Καθ' ὁδὸν ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν ὑποδέχεται μὲ τιμὰς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφανον τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

Ἐπιστολαὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. Ἐτι δ' ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολὴν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρεῖω τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, ² ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένετο καί, ἐπειδὴ Ἀρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα Ἀρσῆν ἤρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθῶν. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινα Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναι τε ξὺν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. Τούτου ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῴαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλείως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἡξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμα, τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἤκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληψομένους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

- 4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ζυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἢ Ἀλεξάνδρου ἔχει ὧδε· «Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπαρξάντων ὑμῶν.
- 5 Καὶ γὰρ Περινηθίοις ἐβοηθήσατε, οἳ τὸν ἐμὸν πατέρα ἠδίκουν, καὶ ἐς Θράκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἐπεμψεν Ὀχος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἄρσην ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγῶου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμποντος, ὅπως πρὸς με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν τοῖς Ἕλλησι κατεσκεύασα, διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας.
- 7 Ἐπεὶ δὲ μάχη νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχων τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοὶ 8 εἰσιν, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐκόντες ζυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἀπάσης κυρίου ὄντος ἦκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῆ, μὴ ἐλθῶν πάθης τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπει τινὰς τῶν

φίλων τὰ πιστὰ ληφομένους. Ἐλθὼν δὲ πρὸς με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἶτει καὶ λάμβανε. Ὅ,τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ λοιποῦ, ὅταν πέμπῃς παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ του δέῃ· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ βουλευσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικούντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεύγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὗ ἂν ᾔς ».

[Ὁλόκληρος ἡ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα Ἀλέξανδρον. Μόνον ἡ Τύρος ἀρνεῖται ὑποταγὴν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλλῃ, με τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδετέραν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. Ὁ Ἀλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιώτατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι δμως δὲν θέλουν νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἀγανακτήσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν του ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι με τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταύτης δὲν θὰ ἦσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσας, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, θὰ ἦσαν θαλασσοκράτορες καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ προσλάβουν με τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἐλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκέπτεται ὅτι με τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηκολύνετο ἡ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψεις αὗται ἐπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τοὺς στρατηγοὺς του καὶ ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. Ἡ πόλις ἦτο ὄχυρὰ καὶ ἡ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας. Ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα ὄχυρὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόρητα τεῖχη της ἔπεσαν πρὸ τῆς ὀρμητικῆς καὶ πείσμονος δυνάμεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσηλθόντες εἰς τὴν πόλιν θριαμβεῦνται (Ἀύγουστος 332)].

Ὁ Δαρείος ζητεῖ εἰρήνην. Ἀπάντησις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 25)

XXV. Ἐτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ξυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρὸς τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναικῶν τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον.

- 2 Καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὧν ἐπὶ τούτοις ἠγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίῳνι ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι
- 3 Δαρείῳ, ἅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. Ἐφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναικῶν εἰ ἐθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἔχειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλόανθρωπον παρ' αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρείος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὐθις ἦν.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληψιν τῆς Τύρου ὁ Ἀλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δὲ μῆνον πολιορκίαν τὴν κορυεῖει καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς δομητήριον (Νοέμβριος 332). Ἀπὸ τῆς Γάζης προχωρεῖ τώρα ἀνεμπίδοτος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

BIBAIION TRITON

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

Ι. Ἀλέξανδρος δ' ἐπ' Αἴγυπτον, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρα ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύτων ἦκεν ἐς Πηλούσιον τῆς Αἴγυπτου. Ὁ δὲ ναυτικός στρατός παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὀρμούσας. Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἴγυπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν τ' ἐν Ἰσσοῦ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχυρᾶ φυγῆ ἔφυγε, καὶ Φοινίχην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τ' οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.

Ὁ δ' ἐς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ' Ἡλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιούπολιν. Ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν· καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἀπιδι καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ' αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς τε ὑπασπιστάς ἐπὶ τῶν νεῶν λαβῶν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἰπέων τὴν βασιλικὴν ἴλην τὴν τῶν ἐταίρων.

Ἐλθὼν δ' ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκι-

σται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὄντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἴσιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἢ περιβεβλήσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνος, τὸ ὁποῖον εὗρίσκετο εἰς μίαν ὄασιν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. Ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θυράκης. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποιήσῃ με σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἀνοιξιν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκεῖθεν ὀλίγον ἀργότερον κατηρθύνθη εἰς Θάψακον].

**Ἐπιστροφή εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εὐφράτου
καὶ τοῦ Τίγρητος.**

(Κεφ. 7)

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μὴνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἰππέας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δ' ἑξακισχιλίους καὶ τούτων Ἑλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως 2 μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσαν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ζυνεχῆς ἡ γέφυρα ἐξευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι, μὴ ἐπιθόιντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ᾤχετο φεύγων ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ εὐθύς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ

ἔχθη τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ζὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

Ἐνθεν δ' ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην³ ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἤγεν ἀπὸ Εὐφράτου ὀρμηθεὶς, ὅτι τὴν ἐτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ζύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὥσαύτως ἐπιφλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ⁴ Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκευασμένων ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνει· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ζὺν ἢ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἤει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα.⁵ Ὡς δ' ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακὴν, ἦντινα ἀπελελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ βροῦ, οὐδενὸς δ' εἶργοντος.

Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατὸν· καὶ τῆς σελήνης τὸ⁶ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσσεσθαι ἢ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. Ἄρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἤει διὰ τῆς Ἀσσυρίας⁷ χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδουηνῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτη δὲ ἡμέρα ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἵππεῖς πολέμιοι ἀνά τὸ πεδῖον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Ξυντάξας οὖν τὴν στρατιάν προὔχωρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὗτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖν εἶναί σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἵππέας.

[Ὁ Ἀλέξανδρος τότε παραλαβὼν τὴν βασιλικὴν ἴλην καὶ μίαν τῶν ἐταίρων, καθὼς καὶ ἀρκετοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπευσμένως, ἐνῶ τὸν ἄλλον στρατὸν του διέταξε ν' ἀκολουθῆ με κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἰππεῖς τῶν Περσῶν, ὅταν εἶδαν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ὀρμητικῶς ἐναντίον των, ἐστράφησαν εἰς φυγὴν. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀκάθεκτος, τοὺς διασκορπίζει καὶ φονεύει ἀρκετοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδουν τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἦτο πλησίον με πολυάριθμον στρατεύμα. Πράγματι ὁ Δαρεῖος εἶχε συγκεντρώσει τεραστίας δυνάμεις ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπεράντου κράτους του καὶ ἤρχετο με τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλύνῃ τὴν ἤτταν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποστῆ εἰς Ἴσσον. Ἐλέγετο ὅτι τὸ στρατεύμα τοῦ Δαρείου ἀνῆρχετο εἰς 1.000.000 πεζοὺς, 40.000 ἰππεῖς καὶ 200 δρεπανηφόρα ἄρματα. Εἶχε μαζί του καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τοὺς ὁποίους ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν ἦτο στρατοπεδευμένος ὁ Δαρεῖος εἰς τὰ Γαυγάμηλα πλησίον τοῦ Βομηήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περίπου σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀρβήλων, εἰς τόπον τελείως ὀμαλόν. Ἐναντι τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὁ Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζοὺς καὶ 7.000 ἰππεῖς. Δὲν ἔχασεν ὅμως τὸ θάρρος του καὶ με τὴν μεγαλοφυΐαν του συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ ὁ καταπεπονημένος στρατός του. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον με τάφρον καὶ χαράκωμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικὰ καὶ τοὺς ἀνικάνους πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχιμον δύναμίν του, ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκινήθη με τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἐξημερῶματα. Ἐξ ἄλλου ὁ Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον του καὶ παρέταξε τὸν στρατὸν του πρὸς μάχην.

Οἱ δύο στρατοὶ ἀπείχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ὁ Ἀλέξανδρος κατέβαινε με τὸν στρατὸν του κάτω ἀπὸ τοὺς λόφους πρὸς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, ὅταν εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἐσταμάτησε τὴν φάλαγγά του. Παραλαβὼν δὲ τοὺς ἐλαφρὰ ὀπλισμένους στρατιώτας καὶ τοὺς ἐταίρους ἐκ τῶν ἰππέων, περιήρχετο ἐξετάζων ὄλον τὸν τόπον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν ὄλους τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατεύματος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς στρατιώτας διὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα. « Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν — ἔλεγε — δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περὶ

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φοινίκης, οὐδὲ χάριν τῆς Αἰγύπτου, ὅπως προηγουμένως, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὴν θά κερθῆ τελικῶς ἡ τύχη ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ θά ἀποφασισθῆ ποῖοι θά λάβουν τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς». Ἀφοῦ ἀπήθονε τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ ν' ἀναπαυθῆ. Λέγουσιν ὅτι ὁ Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Πέρσων ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο καλὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ φανερὰ καὶ χωρὶς πανουργίαν.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας, ἀνεμνον ἕως τὰ ἐξημερόματα, ὅτε ἤρχισαν κινούμενοι |.

Ἡ κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π. Χ.).

Νέα φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13-15)

XIII. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὤφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν, οἳ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτόν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἔλην τὴν βασιλικήν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. Ἦδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἰππεῖς 2 περιππεύοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὕμῳς ἤγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγυὲς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. Ἐνθα δὲ δείσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὀμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ἢ Ἀλέξανδρος ἤγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τούτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς 3 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἰππέας, ὧν Μενίδας ἤγειτο. Ἀν-

τεκδραμόντες δ' ἐπ' αὐτούς οἱ τε Σκύθαι ἵππεῖς καὶ τῶν Βακτρῶν οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῶ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβλαεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσι τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆσαι ἐποίησαν. Καὶ ἐπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῶ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πεφρχγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βία κατ' ἴλας προσπίπτοντες ἐξεώθουν ἐκ τῆς τάξεως.

Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράξοντες αὐτῶ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτη μάλιστα ἐψεύσθησαν. Τὰ μὲν γὰρ εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἱ τ' Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς τ' ἀναβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιστάμενοι ἔκοπτον. Ἔστι δ' ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὡσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτη μάλιστα ξυνέβη αὐτὰ τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθη ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐναυῖθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρασ σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἤγεν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἵππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρασ τὸ

δεξιὸν παραρρηζάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὡσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἐταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτη τεταγμένης ἤγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρρεῖον. Καὶ χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· ὡς δὲ οἱ τε ἵππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἢ τε φάλαγγξ ἢ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρρεῖῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφραβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρως ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφ' Ἀρέτην.

Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν καὶ ἡ τούτου τάξις οὐκέτι ξυνεξορμηῆσαι Ἀλέξανδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. Καὶ ταύτη παραρραγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερὸν ἐγίγνετο. Οἱ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκῆσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινας διακόψαντας διπλῆν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἡγεμόνες ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἤπερ παρήγγελο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νότου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες

ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἠσθημένοι περιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλεξάνδρον σπουδῆ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἤγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππεῦσιν, τοῖς τε Παρθυσίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ 2 κρητίστοις ἐμβάλλει. Καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντός ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γὰρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλεξάνδρον ζυμπεσόντες οὐτ' ἀκοντισμῶ ἔτι οὐτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἤπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὔσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3 Καὶ τούτων μὲν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλεξάνδρον, ἔφευγον ἀνά κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσμεῖξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γὰρ ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὅπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὐθις 4 Δαρεῖον ἐξώρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. Ἄλλ' Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσεν αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

Ἄλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἵππέας ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας προὔχρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἀρβηλα, ὡς Δαρεϊὸν τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Καὶ ἀφίκετο ἐς Ἀρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεϊὸν μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδὲ τι ἐλινύσας Δαρεϊὸς· τὰ χρήματα δ' ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρεϊοῦ αὖθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἄσπις αὖθις καὶ τὰ τόξα ἕάλω.

Ἀπέθανον δὲ τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκατὸν μάλιστα, ἵπποι δ' ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδὸν τι οἱ ἡμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἕάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἄρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῆς μάχης ταύτης ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος ἧ Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανασιῶνος· καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνί, ἐν ᾧ τῷ ἡ σελήνῃ ἐκλιπῆς ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.

(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεϊὸς μὲν δὴ εὐθύς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ζῦν αὐτῷ οἱ τε Βά-

- κτριοι ἰππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἱ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῶ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δυσχίλιους, οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἤγον. Ταύτῃ δ' αὐτῶ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίνετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἕξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τ' ἐκείνη πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἡ Βαβυλῶν καὶ τὰ Σούσα ἐφαίνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.
- 3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὄρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προὔχωρει. Ἦδη τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυνεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἤγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπῆντων αὐτῶ ξὺν ἱερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα.
- 4 Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις, τὰ τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι Βαβυλώνιοι. . . Ἐνθα δὲ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἔπραξε, τὰ τ' ἄλλα καὶ τῶ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.
- 6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῶ κατὰ τὴν ὁδὸν ὃ τε παῖς τοῦ Σουσιῶν σατράπου καὶ παρὰ Φιλοζένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοζένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασιν καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ.
- 7 Ἀφίκετο δὲ ἐς Σούσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν

άλλην κατασκευήν τήν βασιλικήν. Πολλά δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθε, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. Καὶ ταύτας Ἀθηναῖοις ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος, 8 καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ἧ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου.

[Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν του ὁ Ἀλ. διέρχεται διὰ τῆς ὄρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (Β.Α. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἶχε πληροφορηθῆσι ὁ Δαρεῖος εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ἀλλ' ὁ Δαρεῖος εἶχε προλάβει νὰ φύγῃ. Ὁ Ἀλ. προχωρεῖ εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πύλας. Ἐκεῖ μαθαίνει ὅτι ὁ σατραπῆς τῆς Βακτριανῆς Βῆσσοι κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε ὁ Ἀλ. εἰς καταδιώξιν τοῦ Βῆσσοι. Ἀλλ' οὗτος φεύγων πληγῶναι καθ' ὁδὸν θανασίμως τὸν Δαρεῖον, τὸ ὅποιον ἐθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του. Ὁ Ἀλ. εὐρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρὸν. Κατόπιν προχωρεῖ. Ὑποτάσσει τοὺς Μάρδους, Ὑρκανίους καὶ Παρθναίους, εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σημερινὸν Ἀφγανιστάν), διέρχεται τὴν Ἀραχωσίαν καὶ τὸν Ἰνδικὸν Κανόκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, τὴν ὁποίαν κυριεῖται ἄνευ ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἔπειτα τὸν Ὠξον ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. Ἐκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσοι, τὸν ὅποιον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν Ἰαξάρτην ποταμὸν, τὸν ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ὀνόμαζον καὶ Τανάϊν, καὶ ὁ ὅποιος χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Ἐκεῖ κτίζει πόλιν, ἣ ὁποία ὀνομάσθη Ἀλεξάνδρεια ἢ Ἐσχάτη (ἢ Ἀλεξάνδρεια ἢ παρὰ τῶν Τανάϊδι). Ἀπ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδιανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παραϊτακηῶν, διαβαίνει τὸ ὄρος Παραπάμισον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κομφήνα ποταμὸν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου. Ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πόρου. Τὸ βασίλειον τούτου ἔκειτο πέραν τοῦ Ὑδάσπου καὶ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ὑδραῶτου. Ὁ Πόρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. Ἰνδοῦς πεζοὺς, 4 χιλ. ἵππεις, 30 ἄρματα καὶ 200 πυργοφόρους ἐλέφαντας. Ἡ ἀντίστασις του ὁμως συνετρίβη].

BIBLION PEMPTON

Ἄλέξανδρος καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεΐδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πώρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτη Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἄρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱπάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πώρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.

3 Τῶν δ' ἄμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἐξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἵπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἤψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου ἄμφι τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱπέων ὡς διακόσιοι.

4 Πῶρος δὲ μέγала ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἱπέων τὸν φόνον κατεΐδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἥπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τοῖς ἄμφ'

αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν 5
 Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος,
 τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὤμον, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων
 ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος
 ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττός ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν
 καὶ τὴν ἀρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν),
 τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ 6
 Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ
 μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν
 Ταξίλην τὸν Ἰνδόν καὶ Ταξίλης προσιππεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ
 ἀσφαλές ἐφαίνετο, τῷ ἐλέφαντι, ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπι-
 στήσά τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναι οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ
 ἀκοῦσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου λόγων. Ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα
 ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς
 ἀκοντίσιων· καὶ ἂν καὶ κατέκανε τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας
 ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πῶρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέ-
 ξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πῶρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ'
 ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν,
 ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πῶρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε.
 Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δί- 8
 ψους ἄμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη
 ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπῆε τε καὶ ἀνέψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῆ
 ἐκέλευσε παρ' Ἀλέξανδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἤγετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα
 ἐπύθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν
 ἐταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πῶρῳ καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε
 μέγεθος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον,
 καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ
 γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ
 προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον κα-
 λῶς ἠγωνισμένος. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσει- 2

πάν αὐτὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅτι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι « βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε ». Καὶ Ἀλέξανδρος ἤσθεις τῷ λόγῳ « τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε », ἔφη, « ἐμοῦ ἔνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἔνεκα ὅτι σοὶ φίλον ἀξίου ». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι.

3 Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἤσθεις τὴν τε ἀρχὴν τῷ Πῶρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὔσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτὸς τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδῶν Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[Ἀπὸ τὸν Ὑδάσπην ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ διαβὰς τοὺς ποταμοὺς Ἀκεσίην καὶ Ὑδραώτην φθάνει ἕως τὸν Ὑφασιν ποταμῶν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶταί του ἀρνοῦνται νὰ βαδίσουν περαιτέρω, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφοῦ ἀνηγγειρεν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βοιμοὺς πρὸς τιμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ὄριον τῶν κατακτησέων του πρὸς ἀνατολὰς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται μετὰ τὸν στρατὸν του εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ ὅποια ἐν τῷ μεταξὺ ἐναυπηγήθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδόν ποταμὸν, ὑποτάσσει τοὺς παραποταμίους λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μασλοῖ, πολεμικώτατον ἔθνος τῆς Ἰνδικῆς. Ἐξακολοῦθεὶ τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλτα. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέαρχον, τὸν ὅποιον διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμόδους καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πράγματι, κατ' Αὐγουστον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν. Ἐκεῖ κτίζει τὴν ἐν Ὠρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ὅποιαν καθιστᾷ πρωτεύουσαν τῆς χώρας ἐκείνης].

BIBLION EKTON

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23-26)

XXIII. Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὄρμου ἐπιμεληθέντας. Ἄλλ' ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ 2 Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἵππευσι, κατασκευόμενον, εἴ πού τις ὄρμος ὦν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας 3 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς· πεποησθαι δὲ τὰς καλύβας ξυνθέντας τὰς κόγχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ὡς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χῶρὸν τινα τῆς Γαδρω- 4 σίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι κατακομιζέσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. Ἐν ᾧ δ' ἦει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθεν περ ἐγγυτάτω ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγίδος

αὐτοὶ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα
 5 λιμῶ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γὰρ
 πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα
 ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ
 βασιλέως κινδύνου ξὺν λογισμῶ ἔδοξέ σφισιν ἐμπροσθεν
 ποιήσασθαι. Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυ-
 νέγνω τοῖς πράξασιν. Αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπι-
 δραμῶν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ
 περιπελοῦσῃ ξὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρη-
 6 θέα τὸν Καλλατιανόν. Καὶ τοῖς ἐγχωριοῖς προσετάχθη ἐκ
 τῶν ἄνω τόπων σῖτόν τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι
 ἀλέσαντες καὶ τὰς βλάνας τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρό-
 βρατα ἐς ἀγοράν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τή-
 λεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων ξὺν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀηλε-
 σμένῳ.

XXIV. Αὐτὸς δὲ προὔχρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γα-
 δρωσῶν, ὃ δὲ χῶρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵναπερ ἀφίκετο ἐξ
 Ὠρων ὀρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. Καὶ λέγου-
 σιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ
 τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ
 στρατιᾷ, ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῆδε πονηθεῖσι πόνοις.
 2 Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα
 ταύτη ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν
 ταύτη ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν
 ἔφυγε. Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι μόνοις
 τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ξὺν ἑπτὰ
 3 μόνοις καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους
 τούτους ὡς ἐτραλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς
 ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολ-
 λὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν
 ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τ' οὖν ἕνεκα καὶ

ἅμα ὡς τῶ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπήναι Ἀλέξανδρον.

Τὸ τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν ⁴ πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θερμῆς, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας οὐ νευαγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἅμα ⁵ ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῶ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξυμμέτρους μᾶλλον τι ἤγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. Ὅποτε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἦντινα ἀνύσαι ⁶ ἐχρῆν, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὄδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἅμα δίψει ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγίνετο· ξυνιόντες γὰρ, ὅποτε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἐώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γινωσκομένων ἐπιχώρησιν.

Οὐκουν οὐδὲ τοὺς νόσῳ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ ² τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι

ἦν εὐμαρῶς ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὖσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς ψάμμου ἀγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηραγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, 3 ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσω κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄζοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντός προθύμῳ τὸ καθ' ἐκάστους ζῆν ἀνάγκη ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπὸν κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτός τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναιμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἕληνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο.

4 Ξυνηγέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἡκιστα ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Ἔεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονταί τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὀρῶν τὰς 5 κορυφάς. Ὡς δ' ἠγλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτός, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρως ὁ ταύτῃ ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγεννημένων τῶν ὄμβρων τοσοῦτω ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὥς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ζῆν τοῖς ὄπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὅποτε ἐκ καύματος τε καὶ δι-

ψους ὕδατι ἀθρόω ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. Καὶ τούτων ἕνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ρεύματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. Ἐνθα δὲ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. Ἴέναι μὲν τὴν στρατιάν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἡγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόρους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ 2 ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὐρεῖν ὕδωρ ξυλληλεγμένον ἐν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσε- νεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς 3 κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχεῖν· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιάν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. Τοῦτο ἐγώ, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλέξανδρου.

Εὐνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκεῖ- 4

νη. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνη-
σθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐ-
τῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ-εἶναι ἐν τῇ
ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νενημένη, ὅτῳ τεκμη-
ριώσονται τὴν ὁδόν, οὐτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πε-
φυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς
τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελε-
τῆσθαι σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν
ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις
5 ἀνθρώποις, τὴν μείζονα. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρον ξυνέντα,
ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα, ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλί-
γους ἅμα οἱ ἱππέας προχωρῆσαι· ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἴπ-
ποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων
τοὺς πολλούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι
καὶ εὔρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ
αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ
καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας
ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὕδρευομένους ἐκ τῆς ἡίονος. Ἐνθεν
δέ, ἥδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς
μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

(Ὁ Ἀλέξανδρος ἔπειτα φθάνει εἰς Καρμανίαν μὲ πολλὰς ἀπω-
λείας. Ἐκεῖ συναντᾶται μὲ τὸν Κράτερον, ὁ ὁποῖος εἶχε διέλθει ἐπι-
τωνῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρ-
χος μὲ τὸν στόλον καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν
μὲν Νέαρχον ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ
Ἐφαιστίωνα μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστειλεν
εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς
Πασαργάδας, ὅπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου)

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.

(Κεφ. 29)

4 XXIX. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν

Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκεῖνον τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πόναν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς 5 τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσὼ στενήν, ὡς μόνις ἂν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἴκῳ πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. Ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς 6 Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο. αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἢ πύελος ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ 7 τὸν τάφον φερούση οἴκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσαν τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι 8 καὶ ἐδήλου περσισὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀ-

σίας βασιλεύσας· μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.

- 9 Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὁπότε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωβήσαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὐογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προύχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.
- 10 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα. καὶ ἐπιβαλεῖν
- 11 τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατεῖπεν τοὺς δρᾶσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλη πη ἐξηλέγχοντο ζυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἀπὸ τὰς Πασαργάδας ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλᾶει ἐκεῖ καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον του. Εἰς τὰ Σοῦσα ὁ Ἀλέξανδρος ἠσχολήθη εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἐνώσεως τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοιχείων, διὰ τὴν καταστήσῃ ὁμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος του. Δίδων πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἐνώσεως ταύτης νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πείθει δὲ καὶ ὀγδοήκοντα ἐπιφα-

νεῖς στρατηγούς καὶ φίλους του νὰ νυμφευθοῦν Περσίδας ἐγγενῶν οἰκογενειῶν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχεται 30.000 Πέρσας ὀπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατὸν, τοὺς ὁποίους ὠπλισεν ἑλληνικῶς καὶ ὠνόμασεν Ἐπιγόνοϋς. Ἀπὸ τὰ Σοῦσα καταπλέει διὰ τοῦ Εὔλαιου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Τίγρητος φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὠπιν. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος δοκιμάζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶταί του στασιάζουν, παροικνούμενοι διὰ τὴν εὐνοίαν, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δριμὺν λόγον ὑπενθυμίζων ὅσα ὁ πατὴρ του καὶ αὐτὸς ἔπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθεναρὰν στάσιν του ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ζητήσουν δακρύνοντες συγγνώμην. Ὁ βασιλεὺς μεγαλοψύχως φερόμενος συγχωρεῖ ὅλους. Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινὴν ἐστίασιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εορτάζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνας, ἀνίκανοι διὰ πόλεμον, δέχονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλει δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέδου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξεώς των καὶ ἀνὰ ἓν τάλαντον ὡς δῶρον.

Ἐπειτα ὁ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν του καὶ φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ εορτάς. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνήσκει ὁ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστήθιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτου κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅπου ἐδέχθη πρεσβείας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν συγκαροῦν διὰ τὰ κατορθώματά του. Εἶχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαρρυθμῆσιν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του καὶ ἐσχεδιάζεε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδόν, ἣ ὁποία συνενώνει τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Εὐφράτην. Ἀλλ' ἐνῶ ἤρχισε τὰς μεγάλας παρασκευὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἦλθεν ἡ μοιραία ὥρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἠσθένησε βαρέως καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθενείας του ἀπέθανε (323)].

BIBLION EBΔOMON

Χαρακτηρισμός τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπιλογὸς τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30)

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθῆνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρείοτατος καὶ φιλοτιμώτατος καὶ φιλικινδυνώτατος καὶ τοῦ
2 θείου ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ζυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινότετος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκὸς ζυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ ὀπλί-
σαι τε καὶ κοσμῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ
3 δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ζύμπαν-
τα ταῦτα γενναιοτάτος. Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πράξει, ζῦν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότετος· καὶ τὰ μὲν ζυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαίωτατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφα-
λέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποιίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἰ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μέγала τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθεῖη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ

τούς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ξυνό-
 τας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγνώναί γε, ἐφ'
 οἷς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ
 ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν ²
 πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ
 πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἀμαρτίαν, κακῶς γιγνώ-
 σκοντες. Μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴσασις ἀμαρτίας ὁμολογεῖν τε
 ἀμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα, ὡς
 τοῖς παθοῦσι τι ἄχαρι οὐ πάντῃ χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμε-
 να, εἰ ὁ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ
 τέ τι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ
 ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἀμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμελη-
 θεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιο.

“Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ ³
 τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ
 καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμοῦ ἕνεκα·
 οὐκ οὐκ δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνωος γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστε-
 ρος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθυος· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνενεχθεῖσα ἢ
 γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προσ-
 τίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴωνος τοῦ Ἀ-
 πόλλωνος. Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ ⁴
 εἶναι πρὸς τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντῃ ἀλλότριον αὐτῶν
 φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀπο-
 στροφήν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς οὐχὺτῆτός τε καὶ ὕβρεως τῆς
 Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμεῖζαι μοι δοκεῖ ταῖς γά-
 ξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγήμασι
 τοὺς ὁμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ
 τοῦ οἴνου ἕνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν
 οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

XXX. “Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια
 κακίζεσθαι ἐστίν, προφερόμενος κακίζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ

Ἄλεξάνδρου ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ' ὢν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχη κεκρημένος, ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι κακίζει, σμικρότερός τ' ὢν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

- 2 Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἷς ἀνθρώπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτῆται τὸ Ἄλεξάνδρου ὄνομα. Οὐκ οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θεοῦ φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων εἰσὶ κῶς. Καὶ ταῦτα χρησμοὶ τ' ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἄλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἢ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμὴ τ' αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ
- 3 τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἄλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτὸν γ' Ἄλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δ' ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθη οὐδ' αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφὴν.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου ἐξ Ἑορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσεν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς μεγάλης κληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδείχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὅποια ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα.—**Ἀριστόβουλος**, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσεν καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν.—**ταῦτά**, δηλ. συμφωνοῦντες μεταξύ των.—**ἀναγράφω** διεσώθησαν.—**ταῦτά**, δηλ. συμφωνοῦντες μεταξύ των.—**ἀναγράφω** ἐπιλέξω, ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον.—**ἐπιλέξω** (ἐκλέξω), ἐνν. ἀναγράφω.—**ὑπὲρ** = **περὶ**.—**οὐδὲ** = **καὶ οὐ**. **οὐδ' ἔστι** (τις) **ὑπὲρ** οὗτου (= **περὶ** οὗτινος), ἐνν. ἀνέγραψαν καὶ δὲν ὑπάρχει κανεῖς (ἄλλος) **περὶ** τοῦ ὁποίου συνέγραψαν (καὶ **περὶ** οὐδενὸς ἄλλου συνέγραψαν).—**ὅτι**, αἰτιολ.—**Ἀριστόβουλος**, ἐπεξήγησις τοῦ ὁ μὲν.—**πρὸς τῷ** ξυστρατεῦσαι, **ὅτι** διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος μετέσχε τῆς ἐκστρατείας.—**αἰσχρότερον**. αἰτ. **αἰσχίον**.—**τις** ἄλλω = **ἄλλω** **τινί**.—**ἄμφω** δέ, ἐνν. πιστότεροι ἔδοξαν.—**ὅτι** ξυγγράφουσι (μτχ.) **αὐτοῖς**... **ἀπὴν** διότι εἰς αὐτοὺς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν.—**ἀνάγκη** φόβος.—**μισθὸς** ἐλπίς ἀμοιβῆς.—**τοῦ** ἄλλως **τις** ξυγγράψαι ὥστε νὰ συγγράψουν κάτι κατ' ἄλλον τρόπον.—**ἢ** ὡς ξυνηνέχθη (= **συνέβη**) ἢ ὅπως πράγματι συνέβη.—**ἔστι** δὲ **ἄ** = **τινὰ** δέ, ἐνν. **ἀνέγραψα**.—**πρὸς** μὲ γεν. = **ὑπὸ** (ποιητ. αἰτ.).—**ὡς** λεγόμενα ὡς **φήμας**.—**ἀνθ' οὗτου** διὰ πόσον λόγον.—**ἐπὶ** τοσοῦτοις συγγραφεῦσι μετὰ τοσοῦτους συγγραφεῖς.—**ἀναλέγω** ἀναγιγνώσκω.—**ἐντυγχάνω** **τινὶ** συναντῶ, συναναστρέφωμαι κάποιον ἐπὶ βιβλίων (ὅπως ἐδῶ) = ἀναγιγνώσκω, μελετῶ.—**οὕτω** = **τότε**.

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει.—**ἐπ'** ἄρχοντος Πυ-

θοδήμου, ἦτο τὸ 336 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἐχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηναίων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**).— **παραλαβόντα... Ἀλέξανδρον... παρελθεῖν** τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **λέγεται** (ἐδῶ ἢ σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τ' ἀπαρέμφ. μέχρι τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ **λέγεται** κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ν' ἀποδοθοῦν διὰ ῥημάτων ἀορ. ἢ παρατ.).— **ἐς Πελοπόννησον**, δηλ. εἰς Κόρινθον.— **παρέρχομαι** πορεύομαι— **Φιλίππῳ ἔδωσαν** (= εἶχον δώσει), τὸ 337 π.Χ. κατὰ τὴν τότε κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ.— **παρ' ἐκάστων παρ' ἑνὸς ἐκάστου**, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων).— **πλὴν Λακεδαιμονίων**, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν.— **ἐξηγοῦμαι τινος** προηγοῦμαι, εἶμαι ἡγεμῶν τινος.— **νεωτερίζω** στασιάζω, δεικνύω στασιαστικὴν διάθεσιν.— **ἄττα = τινὰ** (= νεωτερίσαι ἄττα ὅτι ἔδειξε κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρική).— **ἐφοδος** ἐμφάνισις.— **ἐκπλήττομαι** φοβοῦμαι.— **ἐς τιμὴν ξυγχωρῶ τινί τι** παραχωρῶ τιμητικῶς εἰς κάποιον κάτι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ «ὡς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα). ἤδη ψηφίζουσιν ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοῦς στεφάνους καὶ ἀπονέμουσιν εἰς αὐτὸν θείας τιμὰς.— **στόλος** ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3 - 5. ἐξελαύνω ἐκκινῶ, ἐξορμῶ.— **ἐπιτρέπω τινί τι** ἀναθέτω εἰς κάποιον κάτι.— **Ἀντίπατρος**, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανῆς στρατηγὸς καὶ ἐμπιστος τοῦ Φιλίππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου.— **πεζοὺς μὲν ξὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις**· βλ. εἰς εἰσαγ. σελ. 11.— **ὁ στόλος** ἢ πορεία.— **Κερκινίτις**, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1 - 3 μ.).— **ὡς ἐπὶ = πρὸς**.— **Ἀμφίπολις**, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὅχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ **Στρυμὼν** ποταμὸς διαρρέει ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ μετὰ ῥοῦν 430 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον.— **παρήμειβε τὸ Πάγγαιον ὕρος τὴν (ὄδον) ὡς ἐπ' Ἀβδῆρα** παρακάμψας τὸ Πάγγαιον ὕρος ἐβάδιζε τὴν ὄδον τὴν φέρουσαν εἰς Ἀβδῆρα.— **Πάγγαιον**, ὕρος τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

Νηρηϊσι, ἵνα ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηίδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν.— **σπένδω** κάμνω σπονδῆν (διὰ χύσεως οἴνου).— **φιάλη**, ἦτο πλατὺ καὶ ἀβαθεῖς δοχεῖον μὲ δύο λαβάς.— **πόντος** θάλασσα.

7. βωμός, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι).— **στέλλομαι** ἐκπλέω.— **ἐκ τῆς Εὐρώπης**, δηλ. ἐν Σηστῶ.— **τῆς Ἀσίας**, δηλ. ἐν Ἀβύδῳ.— **ἀποβατήριος** καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως.— **τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰλιάδι**, ἢ Ἀθηνᾷ ὀνομάζεται **Ἰλιάς** (Ἰλιακὴ), διότι ἐτιμᾶτο εἰς τὸ Ἴλιον.— **θῦσαι** ἐκ τοῦ λέγουσι (ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. ἀναθεῖναι, καθελεῖν).— **καθαίρω** καταβιάζω καὶ λαμβάνω.— **ὕπασπισταί**, ἐδῶ: οἱ ἀσπίδοφόροι.— **θῦσαι δ' αὐτόν**, ἐκ τοῦ κατωτέρω λόγος κατέχει.— **Πριάμος**, ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας.— **τοῦ Ἐρκείου** ὁ Ζεὺς καλεῖται **Ἐρκεῖος**, διότι εἰς τὸ προαύλιον τῶν οἰκιῶν (= ἔρκος) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας.— **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (παραιτούμενον, διότι ἐζήτει νὰ ἐξιλεώσῃ).— **ἡ μῆνις** (γεν. **μήνιος**) ἡ ὀργή.— **μῆνιν Πριάμου... Νεοπτ. γένει**, ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πριάμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἐρκείου Διός· διὰ τοῦτο τώρα ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργήν, τὴν ὁποίαν ἤσθάνετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου.— **καθῆκε**, τοῦ **καθήμι** κατέρχομαι· **δὲ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν** εἰς τὸ ὁποῖον (γένος), ὡς γνωστὸν, ἀνῆκεν αὐτός· (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατρὸς μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρὸς δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκον καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. ἀνιόντα (μτχ. χρον.), τοῦ **ἀνέρχομαι**.—**ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τοῦτον.—**ἐκ Σιγείου**, τὸ Σίγειον ἦτο πόλις τῆς Τρωάδος, παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὀμώνυμον ἀκρωτήριον.—**ἄρα** κατόπιν.—**Ἡφαιστίων**, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχὼν πασῶν τῶν ἐστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π.Χ.—**Πάτροκλος**, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποῖον νόημα ἐνεῖχεν ἡ πρᾶξις τοῦ Ἡφαιστίωνος;).—**εὐδαιμονίζω** μακαρίζω.—**κῆρυκος**, κτγ.—

79
ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ τὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ τὰ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6-7. Ἄρισθη, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τῆς Ἀβίδου.—οὔ, ὄψου.—**Περικώτη**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἑλλησπόντον μεταξὺ Ἀβίδου καὶ Λαμφάκου ἢ Λάμφακος, πόλις παρελλησπόντιος καὶ αὐτῆ (ἐναντι τῆς Καλλιπόλεως), ἐξ ἧς ὀρμώμενος τὸ 405 π.Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων.—**παραμείβω** παρακάμπτω, προσπερνῶ.—**πρός**, μέ δοτ.=πληναίων.—**πράκτιος**, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδι.—**ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων** ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης.—**ἐκδιδοῖ** (= ἐκδίδωσι) ἐκβάλλει.—**ἐς θάλασσαν**, δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα.—**Ερμωτος**, κόμη μεταξὺ Λαμφάκου καὶ Κολωνῶν **αἱ Κολωναί**, πόλις τῆς Μυσίας ἄνωθεν τῆς Λαμφάκου.—**σκοποί**, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν, ἀνιχνευταί.—**αὐτῷ ὑπ' αὐτοῦ**.—**τῶν ἐταίρων**, βλ. εἰσαγωγὴν.—**ἐξ Ἀπολλωνίας**, αὕτη ἦτο πόλις τῆς Μυθονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.—**πρόδρομοι** οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι ἵππεῖς, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.).—**πάροδος** δίοδος, διέλευσις.—**Πρίαπος**, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Μιλησίων.—**ἐνδίδομαι** παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἣ ὅποια ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικόν).—**ὑπαρχος** ὑποσατράπης.—**Ζέλεια**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης.—**τοῖς Ἑλλησι τοῖς μισθοφόροις**, εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρετοῦν Ἑλληνες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες ἴδιον σῶμα.

9-10. ὑπὲρ (= περὶ) τῶν παρόντων (δηλ. πραγμάτων) περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως τῶν πραγμάτων.—**Μέμνων** ὁ Ῥόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν.—**διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρὸς τινα** διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον κάποιου.—**περιόντας** (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ **περίειμι** ὑπερέχω.—**προϊόντας** (αἰτιολ.) τοῦ **προέρχομαι** βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ.—**χιλὸς** ὁ χόρτος (τὸ χορτάρι).—**ἀφανίζω** καταστρέφω.—**ἐμπίπρημι** καίω (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω **παρῆναι**).—**τῶν πόλεων αὐτῶν τῶν ἰδίων** τῶν πόλεων.—**μενεῖν**, ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔλεγε**.—**Ἀρισίτην** δὲ τοῦ

ναντίον ὁ Ἄρσιτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλάσποντον Φρυγίας ὑπαρχος).— ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι=ὅτι οὐ περιόψεται· περιορῶ ἀδιαφορῶ, ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω.— τῶν ὑφ' οἷ (= τῶν ὑφ' ἑαυτῷ) τεταγμένων ἀνθρώπων, τῶν ὑπηκόων του.— Ἄρσιτη = τῇ Ἄρσίτου γνώμῃ.— προσθέσθαι (ἐκ τοῦ λέγεται)· προστίθεμαί τινι συμφωνῶ με κάποιον.— ὅτι καὶ καὶ διότι (δηλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων).— ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα ὑπάπτειον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων.— τριβὰς ἐμποιῶ τινι ἀναβάλλω κάτι.— ἐκόντα ἐπίτηδες.— τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὐνεκα ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτύς τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα.— διπλῆν, διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα.— ἐπιτάσσω διατάσσω.— σκευοφόρα τὰ φορτηγὰ ζῶα, τὰ μεταγωγικά.— τοὺς προκατασκευομένους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐμελλον ν' ἀνιχνεύσουν.— τὰ τῶν πολεμίων τὰς ἐχθρικὰς θέσεις.— αὐτῷ, δοτ. ἡθικὴ (εἰς τὴν ἔρμην. δύναται νὰ παραλειφθῇ).— σαρισσοφόροι οἱ φέροντες σάβισσαν, δηλ. τὸ μακεδονικὸν μακρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.).— οἱ ἀπὸ (= ὑπὸ) τῶν σκοπῶν, δηλ. προπεμφθέντες οἱ προηγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων.— ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τοῦ Γρανικοῦ.— ἐφεστάναι (ἐκ τοῦ ἀπήγγελλον) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῆ.— ὡς μαχομένους (ἀντὶ ὡς μαχομένην, κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελικῇ.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δηλ. ἔνοπλοι.— αὐλισθῆναι, ἐκ τοῦ τολμήσειν· αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ταύτη (ἐπίρ.) = οὕτω, ἔνεκα τούτου.— παρέξειν, τοῦ ἀπροσ. παρέχει εἶναι δυνατὸν (τὸ παρέξειν ἐκ τοῦ δοκῶ).— ἔωθεν τὸ πρῶν (πρῶν - πρῶν).— τῷ στρατῷ, ἐκ τοῦ παρέξειν (θα εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατόν).— διαβάλλω διαβαίνω.— πόρος τὸ πέρασμα, ὁ ποταμὸς.— εὐπετῶς εὐκόλως, χωρὶς κόπον.— ὑποφθάνω (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά...— ἐς τάξιν καθίσταμαι παρατάσσομαι πρὸς μάχην.— ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ ἀρχίζω τὴν μάχην.— ἐν μετώπῳ (= φάλαγγι) εἰς ἐκτεταμένην (εὐρεῖαν) γραμμὴν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάθους). Ἄντιθέτως: κατὰ κέρας ἢ ἐπὶ κέρως (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βαθεῖαν)

σειράν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν).—πολλὰ (μέρη) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ.—εἰσὶν αἱ=τινές.—ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι (μτχ. ὑποθ.), ἐνν. ἡμῖν ἐὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ εἰς μακρὰν σειράν.—ἐπικείσονται, τοῦ ἐπιτίθεμαι.—ἤπερ ἀσθενέστατον, ἐνν. ἐστὶ ἐκεῖ ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεώς μας.—σφάλμα ἀτυχία.—χαλεπὸν ἐπιζήμιον.—ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ ὅλου ἀγῶνος.—σφαλερὸν ἐπικίνδυνον.

6-7. οὕτω τῷ ὀνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως.—ἐκφραυλίζω τινὰ ὀμιλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον.—εἰργω τινὰ τοῦ οὐ μὴ ποιεῖν τι=κωλύω τινὰ ποιεῖν τι.—πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης ἀρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων.—οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς.... δξύτητος οὔτε ἀρμόζον εἰς τὴν ἰδικήν μου ἀποφασιστικότητα.—ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι.—ὄτι, αἰτιολ.—ἄξιον τοῦ σφῶν δέους τὸ ὅποῖον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των.—ἐν τῷ παραυτίκα ἀμέσως.—ἔπαθον, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1-3. ἡγησόμενον (μτχ. τελ.) ἐνν. αὐτοῦ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος. ἡγοῦμαι, ἐδῶ=ἀναλαμβάνω τὴν διοίκησιν.—παράγω (ἀμεταβ.) πορεύομαι, προχωρῶ.—προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας.—αὐτῶ=ὑπ' αὐτοῦ.—τοὺς ἐταίρους τοὺς ἰππέας τὸ βαρὺ ἵππικόν (πρβλ. κεφ. 12, § 7).—τοὺς Ἀγριανας, λαὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν Ῥοδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὅποῖον ἠκολούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—σαρισσοφόρος, βλ. κεφ. 13, § 1.—Φιλῶτα ἐπετάχθη ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλῶτα.—τοὺς Παίονας, οὗτοι ἦσαν ἀρχαῖος λαὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρα τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξύ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος.—τὴν Ἰλην τοῦ Σωκράτους, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7).—ἐχόμενοι δὲ τούτων πλησίον δὲ τούτων.—οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 11).—ἐπὶ τούτοις (ἐνν. ἐτάχθη) πλησίον τούτων.—ἡ φάλαγξ, ἐδῶ=ἡ τάξις, τὸ τάγμα (ὁμοίως κατωτέρω).—ἐπὶ δὲ (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ.—ἐπὶ δὲ ὦν=ἐπὶ δὲ (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι), ὦν.—ἡ Κρατέρου φάλαγξ, ὁ Κρά-

τερος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ πεζικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ὡς καὶ ἐν Ἰσσω καὶ ἐν Ἀρβήλοις).—ἔστ(ε) ἐπὶ τὸ μέσον μέχρι τοῦ μέσου (τῆς ὅλης παρατάξεως)· ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων διηρεῖτο συνήθως εἰς 6 τάξεις· ἐδῶ ὁμως διαιρεῖται εἰς 8.

4. ὀλίγον ἀποδέοντες ὀλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν.— ἡ ἵππος τὸ ἵππικόν.—παρτείνω ἐκτείνω.—τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ.—ὑπερδέξιος ὑπερύψηλος.—τὰ χωρία τὰ μέρη, τὸ ἔδαφος.— ἦ... ταύτη ὅπου... ἐκεῖ.—καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ζῦν ἐκπλήξει θεραπεία καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπίρου σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν.—ἐπέχοντα, ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ καθεώρων· ἐπέχω=ἔχω θέσιν.—κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. χρόνον ἐπὶ τινα χρόνον.—τὰ στρατεύματα (=οἱ στρατοὶ) ἐφεστῶτες ἰστάμενοι (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον).—ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν (= ἔνεκα τοῦ ὀκνεῖν τὸ μέλλον) ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ ἀδύηλον μέλλον τοῦ ἀγῶνος.—ὡς ἐπικεισόμενοι (μετ. τελική), τοῦ ἐπιτίθεμαι.—(αὐτοῖς) ἐκβαίνουσι, μετ. χρονική.—ἀγαθὸς γενναῖος.—καὶ μὴν καὶ μάλιστα.—προεμβάλλω ῥίπτομαι πρώτας.—ἔταξε διέταξε· ἡ σειρά: Ἀλέξανδρος... ἔταξε Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ. ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἵππεας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παιόνας καὶ μίαν τάξιν τῶν πεζῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων (= ἐμπροσθεν τούτων) τὴν Σωκράτους Ἰλην (ἐνν. ἔταξε προεμβαλεῖν).—τὴν ἡγεμονίαν τὴν πρώτην θέσιν (τὴν ὁποῖαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα).—ὑπὸ σαλπίγγων ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων.—καὶ ... ἀλαλάζοντας (κατὰ τὸ νοούμενον ἀντί: ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρας) καὶ με πολεμικὰς κραυγὰς.—τῷ Ἐνυαλίῳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου)· καὶ εἰς τὴν «Κύρου Ἀνάβασιν» Ξενοφ. εἶδομεν: «τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι» (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 8, § 17).—παρτείνω ἐκτείνω.—λοξὴν πλαγίαν.—ἡ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα ἐκεῖ ὅπου παρέσυρε τὸ ρεῦμα, δηλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος.—κατὰ μέρας ἐκ τῶν πλαγίων.—ὡς ἀνυστὸν ὅσον ἦτο δυνατόν (ἐκ τοῦ ἀνύω καὶ ἀνύτω ἐκτελῶ, κατορθώ-

νω).—τῆ φάλαγγι ἐν μετώπῳ, εἰς ἐκτεταμένην γραμμὴν.—προσμεί-
γνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἦ... ταύτη, βλ. κεφ. 14, § 4.—προσέχω τινὶ πλησιάζω κάποιον (ἢ κάτι).—βάλλω ρίπτω ἀκόντια.—ἐξ ὑπερδεξίου ἐξ ὑψηλῶν θέσεων.—χθαμαλὸς χαμηλός.—ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ μέχρι τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.—καὶ ἦν ὠθισμὸς τῶν ἰππέων (γεν. ὑποκ.) = καὶ ἐω-
θοῦντο οἱ ἰππεῖς.—τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ' εἴργειν, ἐν-
πειρωμένων (αἰτιολ. μτχ.).—πολλῶν παλτῶν ἄφρσις, ἐνν. ἦν
πολλὰ παλτά ἀφίετο· παλτὸν ἀκόντιον.—ἐλαττούμενοι ἐπειδὴ
ἦσαν ὀλιγώτεροι.—ἐξ οὐ βεβαίου ἐξ ἐδάφους ἐπισφαλοῦς (διότι ἐκεῖ
ἦτο λασπῶδες καὶ ὀλισθηρὸν).—οἱ δὲ Πέρσαι....=οἱ δὲ Πέρσαι
οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης (ἐξ ὑψη-
λῶν θέσεων ὑπεράνω τῆς ὄχθης).—ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτους
ἀκόμη.—ταύτη εἰς τὴν θέσιν ταύτην.—κινδυνεύω μάχομαι.

3 - 5. Ξυμμείγνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.—πρὸς αὐ-
τῶν, ποιητ. αἴτιον.—γενόμενος, μτχ. ἐναντιωμ.—ὄσοι γε μὴ ἐξαιρέ-
σει βεβαίως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι —ἀποκλίνω καταφεύγω.—ἅμα οἱ =
σὺν ἑαυτῷ.—ἵνα ὅπου.—τὸ πᾶν στίφος τὸ πυκνότετον πλῆθος.—
Ξυνειστήκει εἶχε συναφθῆ.—ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἢ μία κατόπιν τῆς
ἄλλης.—τοῖς Μακεδόσι=τῶν Μακεδόνων.—ἐώκει, τοῦ ἔοικα
ὁμοιάζω.—Ξυνέχομαι συνωθοῦμαι.—οἱ μὲν... οἱ δέ, ἐνν. πειρώ-
μενοι.—ἐξῶσαι τοῦ ἐξῶθῶ.—ἐς ἅπαν παντελῶς.—βιάζομαι τινα
ἐξῶθῶ κάποιον βιαίως.—οἱ Μακεδόνες, ἐπεξηγήσις τοῦ οἱ μὲν.—Ξυ-
στοῖς διὰ δοράτων (τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ ἰππεῖς ὡς δόρυ ἢ
ἀκόντιον).—κρανείνος κατεσκευασμένος ἐξ ξύλου κρανειᾶς (διὰ ν' ἀν-
τέχη ὡς στερεόν).

6. ἔνθα δὴ τότε ἀκριβῶς.—ἦται (τοῦ αἰτῶ), μὲ διπλῆν αἰτ.—
ἀναβολέα, παράθ. εἰς τὸ Ἄρετην, ὁ ὅποιος ἦτο ἀναβολεύς, ἵππο-
κόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῆ τὸν ἵππεύοντα, ἵνα ἀναβῆ εἰς τὸν
ἵππον.—τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων), γεν. διαίρ.—πονοῦμαι
μετὰ κόπου ἀγωνίζομαι.—κεκλασμένον, τοῦ κλάσμαι - ὦμαι θραύο-
μαι.—οὐκ ἀφανῶς λαμπρῶς, γενναίως.

7 - 8. καὶ δε καὶ οὗτος (ὁ Ἄλέξ).—ἐπάγω ὡσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων ὀδηγῶ τοὺς ἱππεῖς εἰς σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν.—ἄμα οἱ, βλ. § 3.—ἐξελαύνω ἐξορμῶ.—παίω κτυπῶ.—καταβάλλει ρίπτει κάτω (νεκρὸν),—ἐν τούτῳ αὐτὴν τὴν στιγμὴν.—Ῥοισάκης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.—ἐπελαύνω ἐπέρχομαι (ἐπιππος).—κοπίς, ξίφος (καμπύλον).—τὴν πληγὴν ἔσχε ἐσταμάτησε, ἐματαίωσε τὸ κτύπημα.—Σπιθριδάτης, βλ. κεφ. 12, § 8.—ἀνετέτατο, τοῦ ἀνατείνομαι ὑψώνω.—ὑποφθάνω προφθάνω.—τὸν ὦμον, ἐδῶ = τὸν βραχίονα.—ἐπεκβαίνω ἐξέρχομαι κατόπιν.—προχωρεῖ (ἐδῶ ἀπρὸς.) = εἶναι δυνατὸν.—προσγίνομαι τινι συνενώνομαι με κάποιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ ἵπποι.—πολλά, οὐστ. ἀντικ. τοῦ βλαπτόμενοι.—ἐγκλίνω τρέπομαι εἰς φυγὴν.—προκινδυνεύω μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—ἐνδίδωμι ὑποχωρῶ.—τὸ μέσον... αὐτοῖς τὸ κέντρον αὐτῶν.—παραρρήγνυμαι ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως).—τὰ ἐφ' ἑκάτερα ἀμφοτέρα καὶ πτέρυγες τῆς παρατάξεως.—καρτερὰ γενική.—ἐκτρέπομαι στρέφομαι.—ὦν = τούτων δέ.—ἦ ἐκεῖ ὅπου.—ἐκπλήξει τοῦ παραλόγου ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων).—βέβαιος λογισμὸς σταθερὰ ἀπόφασις.—ἐπάγω τινὶ τὴν φάλαγγα ὀδηγῶ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάποιου.—πάντη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—ἐν μέσῳ (συλληφθέντας) εἰς τὸ μέσον.—δι' ὀλίγου, ἐν. χρόνου.—ὅτι μή... τις ἐκτὸς ἐὰν κανεῖς.—ζωγρῶ συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω.—διαλανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν.—πταῖσμα ἀποτυχία, ἤττα.

4 - 5. εἰκὼν ἀνδριάς.—ἐν Δίῳ· τὸ Δῖον ἦτο πόλις τῆς Ν. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα ὀνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων· ἐκεῖ ἰδρύθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεσόντων ἐταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπήχθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 146 π.Χ.—Λύσιππος, περίφημος γλύπτης ἐκ Σικυῶνος, ἀκμάσας τὸ δεῦτερον ἡμισυ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.—Ἄλέξανδρον ἐποίει

κατεσκευάζεν ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**προκρίνομαι** προτιμῶμαι.—**καὶ ἄλλω κόσμῳ** καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμὰς.—**ἀτέλεια τῶν κατὰ τὴν χώραν** (δηλ. γιγνομένων) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων.—**τῷ σώματι λειτουργίαι** σωματικαὶ ὑπηρεσίαι (ἀγγαρεῖαι).—**κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραὶ** συνεισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἐκάστου.—**ἐπέρχομαι** ἐπισκέπτομαι.—**ἐρόμενος**, τοῦ ἐρωτῶ.—**ὅπως τις ἐτρώθη καὶ ὅτι πράττων (ἐτρώθη)**, ἐκ τοῦ ἐρόμενος.—**παρασχῶν οἱ ἐπιτρέψας** εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετραμμένων).—**εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι**, ἐκ τοῦ παρασχῶν.—**ἀλαζονεύομαι** ὑπερηφανεύομαι διὰ κάποιο κατόρθωμα.

[Πῶς τιμᾷ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πεσόντας; Ποία ἡ διαγωγή του πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας; Πῶς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων;]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν.—**δήσας**, τοῦ δέω - δῶ δένω.—**ἐν πέδαις** μὲ χειροπέδας.—**ἐργάζεσθαι** (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.) ἐνν. τὴν γῆν.—**παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν** παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ· δηλαδὴ;).—**ἀνάθημα** (κτγρμ.) ἀφιέρωμα.

[Ποία ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐναντι τῶν νεκρῶν ἀντιπάλων του; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς Ἕλληνας μισθοφόρους καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν; Διατί; Ποῖον τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς;]

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐς Γόρδιον. τὸ Γόρδιον ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.—**παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.—**ἄκρα** ἀκρόπολις.—**ὁ Γόρδιος**, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου.—**καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου**, ὁ υἱὸς τοῦ Γορδίου Μίδας εἶναι ὁ γνωστός βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλοῦτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲ διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μίδας μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον.—**καὶ τοῦ ζυγοῦ**, ζυγὸς τῆς ἀμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ ὅποιον δένεται σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἐκατέρωθεν τοῦ ὁποίου ζευγνύονται τὰ ζῶα).

2 - 6. λόγος πολὺς κατεῖχεν ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη.—**πρόσχωρος** πλησιόχωρος, γείτων.—**τῷ μὲν . . . τῷ δέ**, δοτ. ὄργ.—**ἀροτριᾶν** κτλ., τὰ ἀπαρέμματα μέχρι τῆς παραγράφου 6 ἐκ τοῦ **λόγος . . . κατεῖχεν** (εἰς τὴν ἐρμηνείαν δύνανται ν' ἀποδοθοῦν μὲ ῥήματα ἱστορ. χρόνου).—**ἀμαξεύω** σύρω ἀμαξάν.—**ἀροῦντος** (χρον. μτχ.), τοῦ ἀρώ-ω ἀροτριῶ.—**ὁ βουλευτὸς** (ἐνν. καιρὸς) ἡ ὥρα τῆς ἀποζεύξεως τῶν βοῶν· ἡ ἐσπέρα.—**ὄψις** θέαμα.—**κοινώω-ῶ** ἀνακοινώνω.—**ὑπὲρ τοῦ θείου** περὶ τοῦ θείου τούτου σημείου.—**παρὰ τοὺς Τελμισσέας**, Τελμισσεῖς ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικὴν των ἰκανότητα.—**σοφὸς ἐξηγεῖται** ἰκανὸς εἰς τὸ νὰ ἐξηγῆ.—**ἀπὸ γένους** ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς.—**μαντεία** μαντικὴ τέχνη.—**προσάγω τινὶ** πλησιάζω κάποιον.—**ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ κάποιον.—**ὅπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν.—**θύειν**, ἐκ τοῦ κελεῦσαι.—**δεθῆναι γάρ** κλπ., ἡ σειρά· **δεθῆναι γάρ** (= ἐπεὶ) Γόρδιον αὐτῆς ξυνεπισπομένην οἱ τὴν θυσίαν ἐξηγήσασθαι ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλει αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας.—**ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω.—**συγγίγνομαι ἐπὶ γάμῳ τινὶ** νυμφεύομαι.—**ἐν τούτῳ**, δηλ. τῷ χρόνῳ.—**στάσει πιέζεσθαι σφίσι** = στασιάζειν ἀλλήλοις.—**καὶ ἐπιστῆναι τῇ** ἐκ-

κλησία καὶ (ὅτι) παρουσιάσθη κατὰ τὴν συνέλευσιν.—**αὐτῇ ἀμάξει** μετὰ τῆς ἀμάξης του.—**ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον** ἐπειδὴ συνεδύασαν τὸν χρησμόν (μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης).—**φράζω** λέγω, ὑποδεικνύω.—**ἐν τῇ ἄκρᾳ** εἰς τὴν ἀκρόπολιν.—**χαριστήριον** (κτγρμ.) ὡς εὐχαριστήριον δῶρον.—**ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῆ πομπῆ** διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετόν).—**μυθεύεται** ὑπάρχει παράδοσις.—**χρῆναι** (τοῦ **χρῆ**) ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι πεπρωμένον.

7 - 8. **ἀπόρως ἔχω** ἀπορῶ, δὲν δύναμαι.—**περιορῶ** ἀφίγω.—**μή τινα** . . . **κίνησιν ἐργάσεται** (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακὴν ἀντύπωσιν.—**Ἀριστόβουλος**, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον § 1 - 3, σελ. 75.—**ἐξελόντα**, τοῦ **ἐξαιρῶ** ἀφαιρῶ.—**ὁ ἔστωρ** ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν ῥυμόν, βλ. § 1).—**τύλος** ξύλινον καρφίον.—**διαβάλλομαι** διαπερῶμαι.—**διαμπᾶξ** πέρα - πέρα.—**ξυνέχω** συγκαταῶ.—**ἐξελεύσαι**, ἐκ τοῦ **λέγει** ἐξελεύω ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—**ισχυρίζομαι** λέγω μετὰ βεβαιότητος.—**δ' οὖν** πάντως ὅμως (ἀπόδοσις τοῦ προηγηθέντος ὅπως μὲν).—**ἀπαλλάττομαι ἀπὸ τινος** ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιου.—**ὡς τοῦ λογίου** **ξυμβεβηκός** μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησμός εἶχεν ἐκπληρωθῆ.—**καὶ γὰρ καὶ** διότι καί...—**σέλας** ἀστραπή.—**ἐπισημαίνω** ἐπιβεβαιώνω.—**ἐπὶ τούτοις** ἕνεκα τούτων.—**τοῖς φήνασι** τοῦ ῥ. **φαίνω** φανερώνω.

Κεφάλαιον 4.

7 - 8. **Ἀριστοβούλω**, ποιητ. αἴτ. (βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3 σελ. 75).—**οἱ δὲ** = ἄλλοι δὲ) **λέγουσιν**, ἔνν. **νοσῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον**.—**ρίψαντα**, ἔνν. **ἑαυτὸν** (μτχ. αἰτιολ.).—**νήχομαι** κολυμβῶ.—**καύματι ἔχομαι** κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τὴν ζέστην.—**οἶα** (= **ἄτε**), μετὰ αἰτιολ. μτχ. δηλοῖ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική: **οἶα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ** ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ἄρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάζει.—**ἔχσθαι** ὅτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **λέγουσι**).—**ξυνόντα** φίλον, ἀκόλουθον.—**τὰ ἀμφὶ ἰατρικὴν** ὡς πρὸς τὰ ἰατρικὰ ζητήματα.—**ἔς τὰ μάλιστα πιστεύομαι** ἀπολύτως μεγίστης ἐμπιστοσύνης.—**ἀδόκιμος** ἀσήμαντος, ἄνευ ὑπολήψεως.—**καθῆραι**, ἐκ τοῦ **ἐθέλειν** (τὸ ὅποῖον ἐκ τοῦ **λέγουσι**): **καθαίρω** τινα

φαρμάκω παρέχω εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον.—**καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι** καὶ (λέγουσιν ὅτι) παρεκάλει (ὁ Ἄλέξ.) τοῦτον (τὸν ἱατρὸν Φίλ.) νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον.—**παρασκευάζειν**, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσι καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11.—**ὁμοῦ συγχρόνως**.—**ἐνδηλος γίγνομαι** φαίνομαι, φανερόνομαι.—**ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου** ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ φάρμακον.—**ἀκούω**, μὲ ἀπαρ = ἔχω πληροφορίας (ὅτι...).—**καὶ ἐς τὰ ἄλλα** καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα.—**ἐπαγγέλλομαι** ὑπόσχομαι· **ὅσα ἐπαγγέλλοιτο** ὅσα (φάρμακα) ἤθελεν ὑποσχεθῆ (ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ).—**ῥαίζω** καλυτερεύω.—**ὅτι βέβαιος ἐς τὸ ἀνύπτου τυγχάνει ὧν** ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εἰλικρίνειαν (αὐτῶν).—**ἐρρωμένος** θαρραλέος.

[Ἐκ τῶν ἀπαρεμφ. τῶν § 9 - 11 ποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ προηγηθέντος λέγουσι τῆς § 7; Ποῖα ἡ συντακτικὴ θέσις ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ.; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ Ἄλέξανδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν ἱατρὸν του; Ποῖα ἡ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους του ἐντύπωσις;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. ὑπερβάλλω διαβαίνω.—**τὸ ὄρος** τὸ Ἄμανὸν ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνεται μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας· βορείως μὲν ἐνώνεται μὲ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπτόμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλουμένας **Ἀμανικὰς πύλας**, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείας Συρίας διόδον.—**προάγω** προχωρῶ.—**ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν** (= ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξάνδρου) χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὐρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ).—**χαλεπῶς αἰκίζομαι** τινα σκληρῶς βασανίζω κάποιον.—**Πίναρος**, μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Ἄμανοῦ ὄρους καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσσικὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**τριακόντορος** (ἐνν. ναῦς) τριακοντάκωπος (πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας μὲ ἰσαριθμοὺς κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειρὰν).—**τῶν ἐταί-**

ρων (βλ. εἰς. σ. 11).—κατασκεψομένους (τοῦ κατασκοποῦμαι) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπεύσεως.—εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται ἐὰν ὅσα ἐξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ.—μᾶλλον τι εὐπετῶς κάπως εὐκολα.

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω.—ἐκ τῶν ἤδη σφίσι (ποιητ. αἰτ.) καλῶς κεκινδυνευμένων ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγῶνων, οἱ ὅποιοι ἐν-δόξως εἶχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν.—στρατηγῷ διευθύνω τὸν ἀγῶνα.—ἐπὶ νοῦν τινι ἄγω ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ἰδέαν.—καθείργνυμι ἐγκλείω.—ἐκ τῆς εὐρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὐρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος.—ἐς τὰ στενόπορα, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον κατάλληλος τοποθε-ρου ποταμοῦ.—ἵνα ὅπου.—ξύμμετρον χωρίον κατάλληλος τοποθε-σία.—τοῖς δέ, δηλ. Πέρσαις.—ἀχρεῖος ἀχρηστος.—παραπλήσιος ὅμοιος.—οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίους (οὐ-σι) οἱ ὅποιοι οὔτε κατὰ τὰ σώματα οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὅ-μοιοι (πρὸς αὐτούς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας).—Μακεδόνας. . . ἐς χεῖ-ρας ἤξειν (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐνοουμένου ἔλεγεν' ἐπίσης καὶ τὰ ἐπό-μενα ἀπαρέμφ. μαχεῖσθαι, ἀντιτάξασθαι, ἀντιστρατηγεῖν).—τρυ-φῶσι (μτχ.) οἱ ὅποιοι ζοῦν βίον μαλθακόν. — ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη.—ἐς χεῖρας ἦκω συμπλέκομαι.—ὄσοι τε "Ἐλ-ληνες" Ἕλλησι, ἐνν. ἐς χεῖρας ἤξουσι.—ὑπὲρ τῶν αὐτῶν (οὐδ.). διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν.—ἐπὶ μισθῷ καὶ τού-τω οὐδὲ πολλῷ διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὄχι πολύν.—ξὺν σφίσιν= σὺν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν).—ἄπνονος ὀκνηρός.—μαλακός μαλθακός.—ἀντιτάξασθαι (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἀντιταχθῶν.—ἐπὶ δέ= πρὸς τούτοις δέ.—ἀντιστρατηγῷ τινι ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέ-τωπος πρὸς κάποιον.

[Τρέψατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν § 3 - 5 εἰς εὐθύν. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνας; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ Ἀλέξανδρος λέγων ὅτι «ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν στρατηγεῖ ἄμεινον;»]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακε-δόνας) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα.—ἐπέξῃ, τοῦ ἐπέξ-έρχομαι διηγοῦμαι, λέγω.—τὰ ἄθλα τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

καρποί τοῦ ἀγῶνος).—κρατῶ νικῶ.—ἐν τῷ τότε, ἐνν. χρόνῳ.—ὅτι περ ὄφελός (ἔστι) ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι χρήσιμον· κατ' ἐννοίαν=τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος.—καὶ ὥς. . ., ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν (μετάβασις ἐκ τοῦ εἶδ. ἀπαρ. κρατήσιν εἰς εἶδ. πρότασιν).—ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι, μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα.—ὅτι μὴ εἰ μὴ.—τὰ ἐς τὸ κοινὸν ζῦν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένα τὰ μέχρι τοῦδε λαμπρὰ κατορθώματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ κοινοῦ εἶχον συντελεσθῆ.—καὶ εἰ δὴ καὶ ἐὰν μάλιστα.—τῷ (ποιητ. αἰτ.) ὑπὸ τινος.—ιδίᾳ κατ' ἰδίαν, ἀτομικῶς.—τι. . . τετολμημένον (ἐνν. ἦν) εἶχε πραχθῆ τολμηρὸν τι ἔργον.—διαπρεπὲς ἐς κάλλος ἔξοχον εἰς ὠραιότητα: ἐξαιρετικῶς ἔνδοξον.—ἐπὶ τῷ ἔργῳ διὰ τὸ κατορθωμά του.—ἀνακαλῶ προσφωνῶ.—τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον τὸ ριψοκίνδυνον αὐτοῦ.—ὥς ἀνεπαχθέστατα χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλῆ (διὰ τῆς καυχησιολογίας του), ἦτοι=μὲ μεγίστην μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἐλθεῖν=ἀναμνησθῆναι.—ὥς. . . (λέγων) ὅτι. . . (ἐκ τούτου συνδέεται τὸ ῥ. ἐτρέψαντο).—οὐδέν τι σφίσιν ἐπεικότες (ἐναντ. μτχ.): ἐνῶ οὐδόλως (οὔτοι) ὁμοιάζον (ἡδύναντο νὰ συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας) — ἀξίωσις ἀξία.—ὅτι μὴ ἐκτός.—αὐτοσχεδιάζομαι παρασκευάζομαι προχειρῶς.—οἱ δὲ οὔτοι παρ' ὅλα ταῦτα.—ἐτρέψαντο ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.—πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κάποιαν ὑπερβολήν, διότι τὰ Κούναξα, ὅπου ἐγινεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίπου). κατιόντων (μτχ. χρον.), τοῦ κατέρχομαι ἐπιστρέφω· κατιόντων (αὐτῶν) κατὰ τὴν ἐπιστροφῆν των.—ἐπιγίγνομαι τινι ἐπιπίπτω ἐναντίον κάποιου.—ἐπῆλθον διῆλθον.—ὄσα τ(ε) ἄλλα εἰκός (ἔστι). . . παραινῆσθαι, ἐνν. παρῆναι ἔλεγεν, ἀνέφερεν.—ἐν τῷ τοιῷδε εἰς τοιαύτην περίστασιν.—πρὸ τῶν κινδύνων (τῆς μάχης) πρὸ τῆς μάχης.—παράκλησις παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.—ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι πανταχόθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες· κυρίως δεξιοῦμαι=χαιρετίζω λαμβάνων τὴν δεξιάν.—τῷ λόγῳ ἐπαίροντες (αὐτόν) διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἐξάπτοντες αὐτόν.

[Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαλιᾶς τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατὸν του; (§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερον;]

Κεφάλαιον 8.

1-4. δειπνοποιοῦμαι δειπνῶ.— προκατασκεψομένους, τοῦ προκατασκοποῦμαι προανιχνεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων.— ὡς κατασχεῖν (=ὡς καθέξων)=ἵνα καταλάβῃ.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριος.—τῶν παρόδων, δηλ. τῶν παραλίων στενῶν (τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους).—πέτρα βράχος.—ἀκριβεῖς (=ἀκριβῶς) μετὰ τὴν ἀκρίβειαν.—κατὰ τὴν ὁδόν, δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς Ἰσσόον.—ἕως ἐν ὄσφ.—ἐπὶ κέρως ἦγεν ἐπορευέτο εἰς μακρὰν (βαθεῖαν) σειρὰν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4).—διεχώρει (τὰ χωρία) ἐς πλάτος ἠϋρύνετο ὁ τόπος.—ἄλλην καὶ ἄλλην τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην.—παράγω διατάσσω κάποιον νὰ βαδίσῃ.—τῇ μὲν ἔνθεν μὲν.—ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἔνθεν δέ.—τέως μὲν ἐπὶ τινὰ χρόνον.—τῶν πεζῶν τὸ ἄγλημα τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν.—τοὺς ὑπασπιστάς τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 11).—ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ (τινὶ) ἐὰν ἀρχίσῃ κανεὶς νὰ ὑπολογίζῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κρέας.—ὡς μὴ ἕνα μῆ.—πάντη πανταχόθεν.

5-8. προσάγω προσέρχομαι.—τοῦ Πινάρου, βλ. κεφ. 7, § 1-2. μάλιστα περίπου.—τῶν ψιλῶν, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—κατὰ τὴν φάλαγγα ἀπέναντι τῆς φάλαγγος.—τῶν Καρδάκων, οἱ Κάρδακες ἦσαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ μὲ βαρὺν ὄπλισμόν, τὸ ὁποῖον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξεως κάρδα, ἡ ὁποία παρὰ τοῖς Πέρσiais ἐσήμαινε κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον.—ἐπὶ φαλ. ἀπλῆς εἰς μίαν γραμμὴν.—ἵνα ὅπου.—ἐπέταξε τῷ ὄρει παρῆρταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους.—ἔστιν οἱ τινές.—πῆ μὲν κάπου μὲν.—διαχωρῶ διαχωρίζομαι, διασχίζομαι.—ἐς ἐπικαμπὴν προῖον καταλήγον εἰς καμπυλότητα.—ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον εἰς ἀνωφελές βάθος (διότι οἱ ὀπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἠδύναντο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν ὅτε ἠϋρύνετο ὁ χώρος.—ἰόντι, χροικ. μτχ.—παράγω, βλ. ἀνωτ. § 2.—τοὺς ἑταίρους, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—ἄμα οἱ=σὺν ἑαυτῷ πλησίον του.—ὡς πρὸς.

10 - 11. αὐτῷ, ποιητ. αἰτ.—ἐπὶ τῷδε διὰ τὸν ἐξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὅπως ἀσφαλῶς κλπ).—ἔκταξις παρατάξις.—ἀπὸ ξυνθήματος διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου.—κατὰ Παρμενίωνα ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος.—ταύτη ἐνταῦθα.—ἰππασίμα ἦν (τὰ χωρία) ὁ τόπος ἦτο καταλλήλοτερος διὰ τὸ ἰππικόν.—ἀχρεῖοι. . ἔφαινοντο ἐφαινετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (οἱ ἰππεῖς).—παριππεύω ἔρχομαι (ἔφιππος).—καθάπερ νόμος, ἐνν. ἦν καθὼς ἦτο συνήθεια.—τὸν νοῦν τὴν αἰτίαν. Ὁ Ξενοφῶν εἰς «Κύρου Ἀνάβασιν» (βιβλ. Α΄, κεφ. 8 § 22) γράφει ὅτι κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάξουν ταχύτερον διαταγὰς εἰς τὸ στρατεύμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. ὀλίγου (ἐνν. δεῖν) σχεδόν.—μεταχωρῶ μετακινουμαι.—αὐτῷ (ποιητ. αἰτ.) δέ. . . τεταγμένους ἐνῷ αὐτὸς εἶχε παρατάξει.—ταύτη ἐνταῦθα (δηλ. εἰς τὸ εὐώνυμον).—παριππεύω, ἐδῶ=παραλύνω, διέρχομαι ἔφιππος.—προετάξε τῶν ἰππέων, ἐδῶ=ἔταξε πλησίον τῶν ἰππέων.—πρόδρομοι πρόσκοποι, τὸ ἐλαφρὸν ἰππικόν (βλ. εἰσαγ., σελ. 12).—τούς Ἀγριανας, περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α΄, κεφ. 14, § 1.—ἐς ἐπικαμπὴν εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγιῶν καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφυλαγῆσεως).—τὸ κατὰ νότου τὸ εὐρισκόμενον ὀπισθεν αὐτῶν.—αὐτῷ=αὐτοῦ.—διέχουσα κεχωρισμένη.—προετάχθησαν τῶν πεζῶν ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν.—ἐπιτάσσομαι τάσσομαι τελευταῖος πᾶσιν ἐπετάχθησαν ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως).

3 - 4. ταύτη ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα).—δύο ἴλας τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—Ἀνθεμουσίαν, ἐκ τοῦ Ἀνθεμοῦντος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βορ. τῆς Ὀλύμβου (τὰ τάγματα τοῦ ἰππικοῦ ὠνομάζοντο ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ των ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐστρατολογοῦντο).—Λευγαίαν ἄδηλον πόθεν ὠνομάσθη.—ἔστιν οὐς=τινάς.—παράγω, ἐδῶ=ὠδηγῶ.—ἐπεὶ, αἰτιολ.—ἐκδρομῆς. . . γενομένης, ἢ σειρά: γενομένης (χρον. μτχ.) ἐκδρομῆς ἐπ’ αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ ὀλίγων τῶν τοξοτῶν

κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου.—ἐκδρομή ἐπιδρομή.—ἀναστέλλομαι ἀποκρούομαι.—ἡ ὑπώρεια οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους.—τὸ ἄκρον ἢ κορυφή.—ἔγνω. . . δυνατόν ὄν χρῆσασθαι ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιήσῃ.—τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δηλ. τοὺς Ἀγριᾶνας, τοὺς τοξότας κτλ.).—ἀναπλήρωσις ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις.—ἐκείνοις δὲ κατ' ἐκείνων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους).—ἐπιτάσσω ἀντιτάσσω.—ἰπέεας τριακοσίους, δηλ. τὰς δύο ἴλας τῶν ἐταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1-2. προάγω ὀδηγῶ πρὸς τὰ ἔμπρός.—σχολαῖος βραδύς.—πρόσδος πορεία.—ἀντεπάγω ὀδηγῶ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου.—ἔστι δὲ ὅπου εἰς μερικὰ δὲ μέρη.—καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμένοι αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὠχυρωμένοι δι' ἐκτεταμένου χαρακώματος.—ἵνα ὅπου.—εὐεφοδῶτερος μᾶλλον εὐπρόσβλητος.—ταύτη=οὕτω.—τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος ὅτι εἶχε χάσει τὸ θάρρος του.—ὁμοῦ. . . ἦν ἐπλησίαζον.—παριππεύω τρέχω ἔφιππος.—ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ μετὰ τῆς πρεπούσης διακρίσεως.—ἀνακαλῶ φωνάζω.—ἀξίωσις ἀξίωμα.

[Πῶς ἐνθαρρύνει ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν τοῦ ὀλίγας στιγμῆς πρὸ τῆς μάχης; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀνυπομονησία τοῦ στρατοῦ του;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μὲν.—ἐν ἀπόπτῳ ἔχω βλέπω ἀπὸ μακρὰν.—ξύντονος ἐπίμονος, ἐδῶ=ταχύς.—κυμαίνω ἀποσπῶμαι ὡς κύμα, ἐξέρχομαι τῆς γραμμῆς.—ἐντὸς βέλους ἐντὸς βολῆς βέλους (ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει τὸ βέλος).—ὡς ἐκπλήξῃ ἵνα τρομάξουν.—καὶ τοῦ . . . ὀλίγα . . . βλάπτεσθαι καὶ ἵνα πάθουν ὀλίγας βλάβας.

4-5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω.—ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο μόλις ἤρχισεν ἡ συμπλοκή.—ταύτη ἐνταῦθα.—ἡ δῖεσχε ὅπου διεχωρίσθη.—παραραγεῖσα τοῦ παραρρήγνυμαι διασπῶμαι, ὑφίσταμαι ῥῆγμα.—ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐλθὼν εἰς συμπλοκήν.—ἄπτομαι τοῦ ἔργου μετέχω τῆς μάχης.—τὸ μέτωπον τῆς

φάλαγγος. . . ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος.—ταύτη εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ ἦ διέσχε).—οἱ Ἕλληνες, δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου.—ἡ ὄπου.

6 - 7. ἔργον μάχη.—καρτερός πεισματώδης.—τῶν μὲν (μισθοφόρων). . . ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας κτλ., τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα, ἐκ τῆς παραλειπομένης μτχ. πειρωμένων (ἡ ὁποία νοεῖται ἐκ τοῦ ἔργον. . . ἦν).—ἀνασφύζομαι ἀνακτῶ.—τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν διὰ τοὺς φεύγοντας ἤδη ἐκ τῶν ἰδικῶν των.—φαινομένη εὐπραγία φανερά ἐπιτυχία.—λείπομαι ὑπολείπομαι.—διαβῶμαι φημίζομαι.—καί τι φιλοτιμίας (γεν. διαίρ.)=καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλα.—οὐκ ἡμελημένος ἐπιφανής.

Κεφάλαιον 11.

1. αἱ... τάξεις, ὀρῶντες ἀντὶ ὀρῶσαι (κατὰ τὸ νοούμενον).—τετραμμένους ὅτι εἶχον τραπῆ εἰς φυγὴν.—κατὰ σφῶς ἀπέναντι των.—καὶ (ἐπί) τὸ πονούμενον σφῶν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς των, οἱ ὅποιοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου).—ἐπικάμπτω ἐπὶ τινα στρέφομαι—πρὸς κάποιον.—ἀπέωσαντο αὐτούς, δηλ. τοὺς μισθοφόρους.—παρερρωγός, τοῦ παραρρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4.—κατὰ τὸ παρερρωγός, εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑποστῆ ῥῆγμα.—κόπτω κτυπῶ.

2 - 3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου).—ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης.—εὐρώστως πάσῃ δυνάμει.—ἀπορραγῆναι τοῦ ἀπορρήγνυμαι ἀποσπῶμαι.—ἐκ πάντων γενική.—ἀμβάτης ἀναβάτης.—πεφοβημένους ἐν πανικῷ.

4 - 5. ἐφοβήθη φοβηθὲν ἐτράπη εἰς φυγὴν.—ταύτη εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.—ἀπορρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω § 2.—ἔστε ἐφ' ὅσον.—δυσχωρία ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους.—ἐνέκυρσεν, τοῦ ποιητ. ῥ. ἐγκυρῶ=ἐντυχάνω συναντῶ.—κάνδυσ μανδύας (περσικός).—ὁ δὲ ἐπίσης δέ.

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης; Ἐκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, ὅπως φαντάζεσθε, ὅλας τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεών του ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ ἵππου].

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. χρόνου) = μετ' ὀλίγον. — ἀφείλετο αὐτὸν τὸ. . . ἀλῶναι ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῆ (ἀλῶναι ἀπαρέμφ. ἀορ. τοῦ ἀλίσκομαι). — φάος (ποιητ. ἀσυναίρ. τύπος) = φῶς. — συσκοτᾶζει ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζῃ. — ἐς τὸ ἔμπαλιν πρὸς τὰ ὀπίσω. — ἀποτρέπομαι στρέφομαι. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καὶ — βραδυτέρα ἐγεγόνει εἶχεν ἐπιβραδυθῆ. — ἐς τὸ διώκειν, ἐνν. τὸν Δαρεῖον.

[Ποῖα αἰτία συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν; Παρακολοθησατε τὴν διώξιν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν του, τὴν διαφυγὴν του· ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὑρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὸ στρατόπεδον].

8 - 10. ἔντιμος εὐγενής. — τὸ ἄλλο πλῆθος, αἰτ. τοῦ κατὰ τι κατ' ἔννοιαν = ἐκ τοῦ ἄλλου πλῆθους, — μάλιστα περίπου. — Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — ξυνεπισπόμενος τοῦ ξυνεφέρομαι (τινι) παρακολουθῶ κάποιον. — ὡς ἐγένοντο ὅτε ἔφθασαν. — ἐν τῇ διώξει κατὰ τὴν καταδίωξιν. — ἔάλω, ἔάλωσαν τοῦ ἀλίσκομαι, ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι. — νῆπιος, μικρὸς (ἦτο ἐξαετής). — ὁμότιμοι εὐγενεῖς, μεγιστάνες. — ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ καὶ πρὸς τούτοις τὰ οἰκιακὰ σκευῆ των. — Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας πλησίον τῶν ὀρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἐς πολυτελεῖ διαιταν πρὸς μεγαλοπρεπῆ τρόπον ζωῆς. — καὶ (= καίπερ) στρατευομένων ἂν καὶ εὐρίσκειται εἰς ἐκστρατεῖαν. — πεπόμεφει = ἐπεπόμεφει. — ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Νικοκράτους ἦτοι τὸ 333 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογοῦνται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο λέγεται ἐπώνυμος). — μηνὸς Μαιμακτηριῶνος, ἦτοι τὸν πέμπτον ἄττικὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρείος, ὁ ὁποῖος ἔφυγεν ἀφῆνων πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ. . ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσεκέφθη.—λόγῳ ἐπικοσμῶ ἐγκωμιάζω διὰ λόγου.—ὄσοις ἐκείνους, τῶν ὁποίων.—συγγιγνώσκω=σύννοια ἔχω ἄμεσον γνῶσιν.—ξυμφωνούμενον ὁμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον.—χρημάτων ἐπιδόσει διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς.—**Σολεύς**, ὁ κάτοικος τῶν Σόλων· οἱ Σόλοι ἦσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κιλικίας.—**ἄ** ἐτι ἐνδεᾶ ἦν ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῆ.—**ἐκ** τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ. προστίμου.—**ἀνῆκεν** ἐχάρισε.

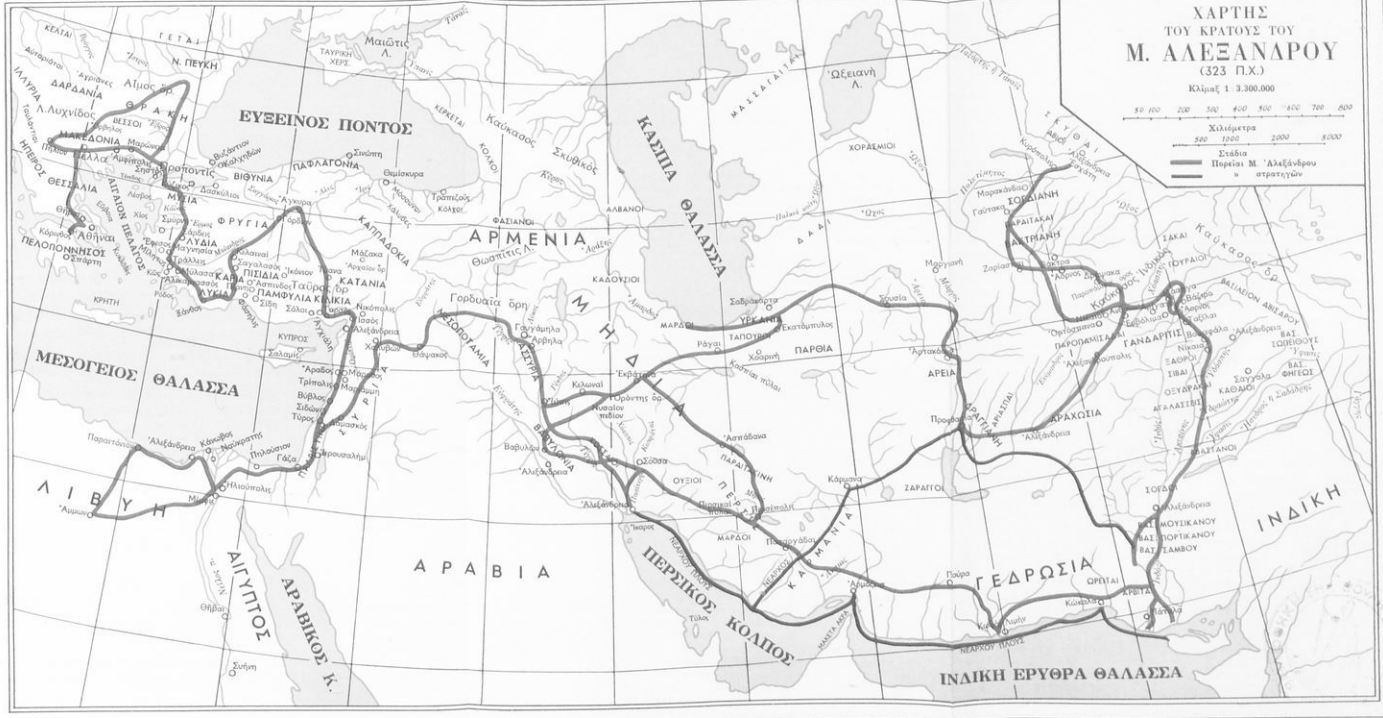
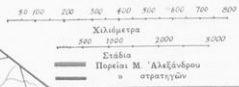
3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ οὗτος.—ἐπανῆκεν, ἐνν. εἰς τὸ στρατόπεδον.—παρέρχομαι εἰσέρχομαι.—ἐξηρημένη ἦν αὐτῷ εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ὡς ἐξαιρετον δῶρον.—πυθέσθαι, τοῦ πυθάνομαι ἐρωτῶ (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—αἴτινες (=τίνες) γυναῖκες, ἐνν. εἰσίν.—**ἄνθ'** ὅτου ἔνεκα τίνος.—**καὶ τινα** ἐξαγγεῖλαι καὶ (λέγουσιν) ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη.—**κάνδυς** μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5).—**ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι** νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῆ.—**ἀνοιμῶζω** θρηγῶ μεγαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλλω.—φράζω λέγω.—θεραπεία βασιλικὴ βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία.—**καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμάς.**—**ξυγχωρῶ** παραχωρῶ.—**οὐδὲ γενέσθαι οἱ** (=αὐτῷ) τὸν πόλεμον ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἐγένεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε.—**κατ' ἔχθραν** ἔνεκα (προσωπικῆς) ἔχθρας.—**ἀρχὴ** κυριαρχία.—**διαπεπολέμηται ἐννόμως** ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος νομίμως.—**Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος**, βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3, σελ. 75.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται.—ἐλθεῖν εἴσω=εἰσελθεῖν (εἰς τὴν σκηνὴν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου).—**ξὺν Ἡφαιστίῳ**, περὶ αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1.—**ἀμφιγνοῶ** ἀμφιβάλλω.—**ὄστις** (=τις) αὐτοῖν (δύοι.) ἐκ τῶν δύο τούτων.—**ἐστάλθαι**, τοῦ στέλλομαι στολίζομαι.—**μεῖζων** ὑψηλότερος.—**καταιδοῦμαί τι** κατεν-

ΧΑΡΤΗΣ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
(323 Π.Χ.)

Κλίμακα 1:3.300.000

τροπιάζομαι διὰ κάτι.—**διαμαρτία** λάθος.—**καὶ γὰρ καὶ** διότι ἐπίσης καί.—**καὶ ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον** ποῖον τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πεφιλημένον τοῦ Ἡφαιστίωνα;—**πάντη** κατὰ πάντα, ὀλωσδιόλου.—**ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω.—**κατοίκτισις** οἶκος.—**πιθανὸς πιστευτός**.—**πιθανὸς δοκεῖ** (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.)=**φαίνεται πιστευτόν**.—**ὡς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν** ὅτι ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ.—**καὶ ἐπὶ τῷδε** καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη (διατὶ ἐπαινεῖ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τοῦτο;).

(Πῶς χαρακτηρίζεται ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου; Τί θὰ ἔκαμνεν ὁ Δαρείος, ἐὰν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου;)

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν Μαράθῳ, μεγάλη καὶ πλουσία πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. γεωγρ. χάρτην). ἀπὸ γλώσσης προφορικῶς.—πρὸς Ἀρταξέρξην, τὸν ἐπονομαζόμενον Ὠχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362—339 π.Χ., τὸν ὁποῖον δολοφονήθηνα ὑπὸ τινος Αἰγυπτίου αὐλικοῦ Βαγῶου (διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱὸς του Ἀρσης) καὶ τοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγῶου δολοφονήθηνα διεδέχθη ὁ Δαρείος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμοδιανός).—**Φίλιππος ἀδικίας**. . . ἤρξε, διότι τὸ 336 π.Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἀτταλον καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοῦ Πέρσας.—**οὐδὲν ἄχαρι** κανὲν δυσάρεστον.—**ἐξ οὗ δὲ** (ἐνν. χρόνου) ἀφ' ὅτου δέ.—**βεβαίως** διαπίστως.—**ἀμύνω** ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν).—**ἀνασφύζω** διασφύζω.—**θεῶν τῶν θεῶν τινι** εἰς κάποιον ἐκ τῶν θεῶν.—**ὑπὲρ τούτων** περὶ τούτων.—**τὰ πιστὰ** αἱ ἐπίσημοι (ἐνορκοὶ) διαβεβαιώσεις.—**ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου** ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

4 - 6. ἀντιγράφω ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς).—**οὐδὲν προηδικημένοι** χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχουν ἀδικηθῇ.—**ὑπαρξάντων**, ἐνν. τῆς ἐχθρας ὑπάρχω κάμνω ἀρχήν.—**Περινθίους**, οὗτοι ἦσαν κάτοικοι τῆς Περίνθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβοήθησαν οἱ Πέρσαι.—**Ὠχος**, ὁ Ἀρταξέρξης βλ. § 2.—**ὁμείεις συνετά-**

Ξατε σεῖς ὀργανώσατε τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π.Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων του ὀνόματι Παυσανίου) ὁ Ἀλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὀργανοθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν).—**κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος.—**Βαγῳάς** ὁ Αἰγύπτιος αὐλικός, ὁ ὀποῖος ἐδολοφόνησε τὸν Ἀρταξέρξη τὸν Ὀχρον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἀρσην καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν φίλον του Δαρεῖον (βλ. § 2).—**οὐκ ἐπιτήδεια** ἐχθρικά.

7 - 9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θεῖαν παραχώρησιν.—**ἦκε**, προστ. τοῦ ἦκω.—**ἄχαρι**, βλ. § 2.—**τὰ πιστά**, βλ. § 3.—**ἐξ Ἰσου** ὡς Ἰσος πρὸς Ἰσον.—**ἐπιστέλλω** στέλλω ἐπιστολήν, γράφω.—**εἶ του** (= τινος) δέη ἐὰν χρειάζεται τιποτε.—**οὐ ἔπου**.

Κεφάλαιον 25.

1. **ξυνέχομαι** ἐν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι.—**ἀπαγγέλλω** ἀνακοινῶ. **τάλαντον**, ὄχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ἴσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δραχμάς.—**ἄγομαι γυναῖκα** νυμφεύομαι.

2. **ξύλλογος** συνέλευσις.—**ὅτι αὐτὸς ἂν κτλ.**, ἡ σειρά: **ὅτι αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὦν ἠγάπησεν ἂν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις**.—**ἐπὶ τούτοις** μὲ τοὺς ἄλλους τούτους.—**ἀγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος.—**καταλύω** τελειῶνω.—**τὸ πρόσω** περαιτέρω, εἰς τὸ ἐξῆς.

3. **εὐρέσθαι** λαβεῖν.—**τι. . . φιλόανθρωπον** κάποιαν ἀπόδειξιν τῆς φιλοανθρωπίας του (τῆς καλωσύνης του).—**ξύμβασις** συμφωνία.—**ἀπογιγνώσκω τι** ἀπελπίζομενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

(Πῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται ὁ Δαρεῖος, ὁ Παρμενίων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος;)

BIBAIION TRITON

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. στέλλομαι ἐπὶ τινα πορεύομαι ἐναντίον κάποιου.—ἵνα-
περ ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.—τὸ πρῶτον ὠρμήθη (ἐνν. στέλλεσθαι)
ἀρχικῶς διενεόθη νὰ πορευθῇ.—**Γάζα**, πόλις τῆς Παλαιστίνης ὄχυσά,
τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας.—**ἐς Πηλού-**
σιον, αὕτη ἦτο ὄχυσά πόλις εἰς τὸ Β.Δ. ἄκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς
θέσεώς της ἢ πόλις ἐθεωρεῖτο ἢ κλεῖς τῆς Αἰγύπτου.—**ὁ ναυτικός**
στόλος (ἐλληνικὸς καὶ συμμαχικὸς) ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἡφαι-
στιάνου ὁρμηθεὶς ἐκ Φοινίκης ἐπλεε κατευθυνόμενος ὀλόκληρος πρὸς
τὴν Αἴγυπτον.—**ὄρμέω - ὦ ἀγκυροβολῶ.**—**πεπυσμένος**, τοῦ πυν-
θάνομαι (μὲ κτγρμ. μτχ. ἢ μὲ εἰδ. πρότ.) πληροφοροῦμαι.—**ἐχόμενα**
ἐκ τοῦ **πεπυσμένος**. — **δυνάμειω** στρατοῦ.

3 - 4. φυλακὴ φρουρά.—**ἀναπλέω** κατὰ τὸν ποταμὸν πλέω
ἀντιθέτως πρὸς τὸ βρεῦμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς πρὸς τὰς
πηγὰς τοῦ Νείλου).—**ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἢ πόλις
αὕτη ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου πλησίον τῆς Δ. ὄχθης τοῦ
Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶ Μηνός.—**Ἡλιούπολις**
ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀρα-
βικῶν ὀρέων· ἦτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ θεοῦ
Ῥᾶ (Ἡλίου).—**ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων δι' ἐκουσίας** παραδό-
σεως τῶν κατοίκων.—**τῷ Ἄπιδι**, ὁ Ἄπις ἦτο ἱερός ταῦρος λατρευό-
μενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου
ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ (Ἄπείσιον)· εἰκονίζετο φέρων μεταξὺ τῶν κεράτων
τοῦ ἡλιακῶν δίσκον.—**οἱ ἀμφὶ ταῦτα** οἱ ἀσχολούμενοι εἰς αὐτὰ (δηλ.
εἰς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος).—**δοκιμῶτα-**
τοι ἰκανώτατοι.—**καταπλέω** κατὰ τὸν ποταμὸν πλέω κατὰ τὴν διεύ-
θυνσιν τοῦ βρέματος τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς).

5. ἐς Κάνωβον οὗτος ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ δυτι-
κωτάτου στομίῳ τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε περίφημον Ἀσκλη-
πιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—
Μαρία λίμνη ἢ **Μαρεώτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἀλε-

ζάνδρειαν. τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως· (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης).—ἵνα ὅπου.—δείμασθαι, τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) **δέμω** κτίζω (οἰκο- δόμος.—ὄσα πόσα.—ὤντινων τίνων.—) **ἴσις**, μεγάλη θεὰ Αἰγυπτία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἑλλήνων.—**καὶ τὸ τεῖχος ἤ περιβεβλησθαι** (ἐνν. **ἔδει**) καὶ τοῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

(Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέλεξε τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν;)

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος. ὁ Ἑκατομβαιῶν εἶναι ὁ πρῶτος μῆν τοῦ αἰττικοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου — 13 Αὐγούστου)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἑορταὶ καὶ ἐθυσιάζοντο ἑκατόμβαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του.— **ἐπ' ἀρχοντος Ἀριστοφάνους**, ἦτοι ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1. § 1).—**καὶ καταλαμβάνει**. . . τὸν πόρον καὶ εὐρίσκει τὸν ποταμὸν ἐξευγμένον μὲ δύο γεφύρας ἐκ πλοίων.—**καὶ γὰρ** καὶ πράγματι.—**φυλακὴ** φρουρά.—**ἐπετέτραπτο** εἶχεν ἀνατεθῆ.—**τέως** ἕως τότε.—**δειμαίνω** φοβοῦμαι.—**ἵνα ἀνεπαύετο** ἐκεῖ ὅπου (ἢ γέφυρα) ἐτελεῖαι.—**προσάγω** πλησιάζω.

3 - 5. ἔνθεν = ἐντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος· ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὀρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Βαβυλῶν**, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας.—**τὴν ἑτέραν (ὁδὸν) ἰόντι**. . . **τῷ στρατῷ** εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἄλλην ὁδόν· ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὁδόν, ἡ ὁποία ἔχει τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**εὐπορώτερα** εὐκολώτερα.—**τὰ ξύμπαντα** ὅλα τὰ ἀναγκαῖα οὐντα διὰ τὴν συντήρησίν του.—**χιλὸς** χόρτον.—**ἀλόντες** συλληφθέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ **ἀλίσκομαι**. ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι).—**ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι.—**ἐπὶ τοῦ Τίγρητος**, οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ῥοῦν δὲ 1870 χλμ. συνεννοῦται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.—**ἐγνωκῶς** ἀποφασισμένος.—**εἰργῶ** ἐμποδίζω.—**ἀπολελοίπει** — **ἀπελελοίπει**.— **δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ** ἕνεκα τοῦ ὀρμητικοῦ ῥεύματος.—**οὐδενὸς δ'** εἰργοντος ἄλλ' ἄνευ ἐμποδίων.

6-7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο συνέβη σχεδὸν ὀλικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π.Χ.).—**δτων (= ὄντινων)** τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει ἐκ τῶν ὁμοίων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦτο· (ὀρθῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει τὸ πρᾶγμα ὡς κάτι λεγόμενον καὶ ὄχι ὡς ὄλως βέβαιον.)—**Ἀρίστανδρος**, μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του.—**πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου** πρὸς ὄφελος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἐκ τῶν ἱερῶν** (οὐδ.) ἐκ τῶν θυσιαῶν.—**ἄρας** (τοῦ ρ. αἶρω), ἐν τὸν στρατὸν ἐκκινήσας.—**τὰ Γορδυνηῶν ὄρη**, τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδούχεια ὄρη, παρὰ τὴν Ἀρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**εἰκάζω** ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1-2. ὁμοῦ ἐγίγνετο ἐπλησίαζον.—**τὸ στρατόπεδον** ὁ στρατός.—**ᾠφθη**, παθ. ἄορ. τοῦ ὄρωμαι.—**οἱ μηλοφόροι**, σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, οἱ ὅποιοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δοράτων ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία).—**Ἰνδοί**, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας, πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.—**Ἀλβανοί**, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου.—**Κᾶρες**, οἱ κάτοικοι τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκρον τῆς Μ. Ἀσίας.—**οἱ ἀνάσπαστοι**, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὅποιοι μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος τῶν εἰς ἄλλας χώρας.—**Μάρδοι**, λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν· οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ τοξῆται.—**κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον** ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ.** μᾶλλον ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος, ὅπου δὲν θὰ ἦδύνατο ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποιήσῃ δρεπανηφόρα ἄρματα).—**ἀντιπαρῆγον** ἐπεχείρουν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ. πρὸς τ' ἀριστερά).—**ὑπερφαλαγγοῦντες**, ἐν. τὸν ἐχθρόν.—**ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ** ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι.—**Σκυθαι**, ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτιζομένην σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν Ῥωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Ἰρανικὴν

φυλὴν οὗτοι ἔζων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον.—**παριπτεύω** ἐφορμῶ μετὰ καλπασμοῦ.—**ἄπτομαι** πλησιάζω.—**ἄγομαι ἐπὶ δόρυ** κινουμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. **ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα** κινουμαι πρὸς τὰ ἀριστερά).—**ἐξαλλάσσω** ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ.—**πρὸς τῶν Περσῶν** ὑπὸ τῶν Περσῶν.—**ὠδοποιημένος** ἐξωμαλισμένος· (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἶχον ἐξομαλίσει τὸν χῶρον, ἵνα καταστῆ κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἵππικου).—**ἀχρεῖος** ἀχρηστος.—**περιπτεύω** τρέχων μετὰ καλπασμοῦ, προσβάλλω.—**ἦ Ἀλέξανδρος** ἦγεν ἔπου διώκει ὁ Ἀλέξανδρος.—**τοῦ μηκέτι** προσωτέρω αὐτοὺς **ἐξάγειν τὸ κέρας** ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτοὶ (οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἐξάγουν τὸ κέρας περαιτέρω· δηλ. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. ἐμβάλλειν κελεύει κτλ., ἡ σειρά: **κελεύει τοὺς μισθοφόρους ἱπέας, ὧν Μενίδας ἠγεῖτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς** (δηλ. τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐνόμου).—**ἐμβάλλω** ἐφορμῶ.—**Βάκτριοι**, κάτοικοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Παῖονες**, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μεταξύ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος).—**ἐγκλίνω** ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ.—**ἀναστρέφω** ἐπαναφέρω.—**τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν ἐνήργησαν** νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἵππομαχία (τοὺς ἠνάγκασαν νὰ συνάψουν ἵππομαχίαν).—**βιάζομαι** πιέζομαι.—**καὶ ὅτι καὶ διότι.**—**ἀκριβέστερον** ἀσφαλέστερον.—**ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν ἦσαν** ἐξωπλισμένοι πρὸς ἄμυναν (δηλ. ἔφερον θώρακα)· τὸ **πεφραγμένοι** τοῦ ῥ. **φράσσομαι**.—**καὶ ὡς καὶ οὕτως, παρ' ὅλα ταῦτα** (δηλ. ἂν καὶ ἔπιπτον περισσότεροι).—**βία** ὀρμητικῶς.

5 - 6. ἐφῆκαν, τοῦ ἐφίημι ἐξαπολύω.—**ταύτη** ὡς πρὸς τοῦτο.—**ψεύδομαι** ἀπατώμαι.—**τὰ μὲν. . . τὰ δὲ ἄλλα μὲν. . . ἄλλα δὲ** (ἐνν. ἄρματα).—**προσφέρομαι** ἐπέρχομαι.—**κατηκόντισαν**, δηλ. τοὺς ἵππους τῶν δρεπαν. ἀρμάτων.—**Ἀγριᾶνες**, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—**τῶν ῥυτῆρων ἀντιλαμβανόμενοι** πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων.—**κατασπῶ** σύρω πρὸς τὰ κάτω.—**ἔστι δὲ ἃ τινὰ δέ.**—**διεκπίπτω** διέρχομαι.—**διέσχον**, ἐνν. οἱ Μακεδόνες· **διέχω** διαχωρίζομαι.—**ἵνα ἔπου.**—**ταύτη** ἕνεκα τούτου.—**αὐτά τε σῶα** δηλ. τὰ ἄρματα.—**οἷς ἐπηλάθη** (τοῦ ἐπελαύνομαι) **ἀβλαβῶς** καὶ χωρὶς νὰ

βλάβουσαν τούτους, κατά τῶν ὁποίων ταῦτα ἐπῆλθον.—τούτων, δηλ. τῶν ἀρμάτων.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐμβάλλω ἐφορμῶ.—τοῖς περιπτεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν, βλ. κεφ. 13, § 2.—τέως ἐπὶ τινα χρόνον.—ἐπὶ κέρως εἰς μακρὰν σειρὰν (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4).—τῶν δ' ἐκβοηθησάντων κτλ., ἡ σειρά: τῶν δὲ ἰππέων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοηθησάντων τοῖς κυκλούμενοις τὸ κέρας τὸ δεξιόν (τοῦ Ἀλεξ.) παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ὅτι δὲ οἱ ἰππεῖς τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούτων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιόν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἰππεῖς τοῦ Δαρείου ἄφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως).—ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον στραφεὶς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.—ὡσπερ ἐμβολὸν ποιήσας σχημάτισας σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παρατάξιν (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 15, § 7).—ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο ἔγινεν ἢ συμπλοκή, ἤρχισεν ἢ ἐκ τοῦ συστάδην μάχῃ.—εὐρώστωσ γενναίως.—ἔγκειμαι ἐπιτίθεμαι.—ὠθισμοῖς χρώμενοι = ὠθοῦντες (πρὸς διάσπασιν τῶν ἐχθρικῶν τάξεων).—ταῖς σαρίσσαις περικυκλιῖα ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένας (καὶ προκαλοῦσα φρίκην).—φοβερός πλήρης φόβου.—ἐπιστρέψας στραφεὶς.—ἐφοβήθησαν περίφοβοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.—καὶ οἱ περιπτεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας καὶ ἐκείνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι περιπτεῦον τὸ (δεξιόν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).

(Ἡ φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσσοῦ πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφρευγε ». Ἐπομένως ἢ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Δηλαδή;).

4 - 6. ταύτη ἐδῶ (δηλ. ποῦ;).—οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν, ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλαγγος.—ἐπίσθημι σταματῶ.—αὐτοῦ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου εὕρισκοντο.—πονοῦμαι στενοχωροῦμαι.—ταύτη ἐνταῦθα.—παραρρήγνυμαι ὑφίσταμαι ρῆγμα.—κατὰ τὸ διέχον εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.

διεκπαίω ἐπιπίπτω.—ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα ἐναντίον τῶν μεταγωγικῶν.— τὸ ἔργον ἢ μάχη.— καρτερός πεισματάδης.—πρόσκειμαι ἐπιτίθεμαι.—διακόπτω διασπῶ.— οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ τεταγμένοι ὕπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς.—ὀξέως... μεταβαλόντες... τὴν τάξιν ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω.— ἦπερ=ὥσπερ.—ξυνέχομαι ἀμφί τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι.— κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1-2. ἀμφιβόλων γενομένων ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς δυσχερῆ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς πίεσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιῦ τῶν Περσῶν).—τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς.—ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται εὐρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται.— τὸ κατὰ σφᾶς τὸ πλησίον των κέρας.— τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο ἔπαυσε τὴν περαιτέρω καταδίωξιν.— τοῖς τε Παρθαίοις κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς φεύγουσιν... ἰππεῦσι.— ἔστιν οἷς = τισί.—τοῦ παντὸς ἔργου ἐξ ὅλης τῆς μάχης.— ἐς βάθος (ἐνν. τεταγμένοι) εἰς βαθεῖαν παράταξιν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος).—οἶα (= ἄτε), μὲ αἰτιολ. μτχ. δηλοῖ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματικῆ: οἶα... τεταγμένοι ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι.— ἰληδὸν κατὰ ἴλας.— ἀναστρέφω (ἀμτβ.) στρέφομαι.—ἐξελιγμὸς περιστροφὴ, περιστροφικὴ κίνησις.—ἦπερ ἵππομαχίας δίκη (ἐνν. ἔστί) ὅπως εἶναι συνήθεια τῆς ἵππομαχίας: ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἵππομαχίαν.—διεκπαίω ἐπιπίπτων διαπερῶ.— τὸ καθ' αὐτὸν πᾶν ὅτι εὐρίσκετο ἐνώπιόν του.—ἐπείγομαι σπεύδω.—οἶα (ἄτε) δὴ... ἀγωνιζομένους ἐπειδὴ φυσικὰ ἠγωνίζοντο.

3-4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσφύθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου).— προσμείννυμι συμπλέκομαι.— ἔστε ἐν ὄσῳ,— φᾶος (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα,—τὸ καθ' αὐτούς τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.—Λύκος, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὁποῖον ὁ Ξενοφῶν ὀνομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.—καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικά) σκευή.—τούς πάν-
τας... σταδίους ἑξακοσίους εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἑξακοσίων στα-
δίων· (τὸ στάδιον, πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι = μονὰς μήκους
ἴσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα· τὸ στάδιον ὑποδιηρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα,
ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἶχεν 100 πόδας).—**μάλιστα** περίπου.—**ἐλινύω**
ἀναπαύομαι.—**αὔθις**... **αὔθις** τονίζεται ἢ ἐπανάληψις τῶν γενομέ-
νων ἐν Ἴσοῳ (πρβλ. Βιβλ. Β'. κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ **μάλιστα** ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν
τοῦ κατὰ προσέγγισιν· βλ. καὶ § 5).—**ἐξ ἑκατόν**, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπο-
θανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρὸς· ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικε-
λιώτης (ζήσας κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος) ἀναβιβάζει τὸν
ἀριθμὸν τούτων εἰς 500.—**τῆς ἑταιρικῆς ἵππου** τοῦ ἱππικοῦ τῶν
ἑταίρων (βλ. εἰσαγ.).—**τριακότα μυριάδες**, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν
φαίνεται ἀκριβής· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περ-
σῶν ἀνῆρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Ἀριστοράνους, δηλ. ἐν ἔτει 331
π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1).—**Πυανεψίων**, εἶναι ὁ τέταρτος
ἀπτικὸς μῆν (15 Ὀκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου).—**ξυνέβη ἢ μαν-**
τεία ἐξεπληρώθη ἢ προφητεία.—**ἐν ὄτῳ** (= ἐν ᾧ) = καθ' ὃν (μῆ-
να συνέβη ἢ ἔκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6)

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἢ ὅποια κεῖται
εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης).—**Βάκτριοι**, βλ. κεφ. 13, § 3.—
συγγενεῖς βασιλέως οὕτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐτὴν οἱ ἐπι-
φανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγιγόμενοι τῷ βασιλεῖ).—**μηλοφόροι**, βλ. κεφ.
13, § 1.—**προσγίγνομαι τινι** συνενώνομαι με κάποιον.—**ταύτη** ἕνεκα
τούτου.—**ἐδόκει**, ὁ Δαρεῖος.—**Σοῦσα**, ἡ περιώνυμος πρωτεύουσα
τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Μηδίας.—**Βαβυλῶν**, ἡ
ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινηῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς
Ἀσσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**οὐ χαλεπὴ** εὐκολοδιάβατος.—**ἢ**
δ' ἐπὶ Μηδίας, ἐνν. ὁδός.—**οὐκ εὐπορος** δυσκολοδιάβατος.

3 - 5. ψεύδομαι ἀπατῶμαι.—**ξὺν ἱερεῦσι**, οἱ Βαβυλώνιοι ἱε-

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἦσαν σοφοί, ἰδίως ἀστρολόγοι.—**ἡ ἄκρα ἢ ἀκρόπολις.**—**καθαίρῳ** κατακρημνίζω, καταστρέφω—**τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν**, τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἱερά τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Ξέρξης εἶχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφὴν του· εἶχεν ὕψος 192 μ. με ἑπτὰ καθέτους σειρὰς πύργων καὶ ἔθεωρεῖτο ἐν ἓκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βῆλον, τὸν ὕψιστον θεὸν Ἡλίον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς γῆς.—**Χαλδαίους**, οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω (ἐνῶ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλωνίας προερχόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστάν καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η΄ π.Χ. αἰῶνα.).

6 - 8. στέλλομαι (= στέλλω ἑμαυτὸν) πορεύομαι.—**παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεὺς** κομιστὴς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου.—**ἀργυρίου τάλαντα ἑς πεντακισμύρια**, 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ἦτοι τριακόσια ἑκατομμύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν.—**ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθεν** ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερον ἐπανεληθῶν ἐξ Ἑλλάδος (τὸ 478 π.Χ.).—**εἰκόνες ἀνδριάντες.**—**Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων**, οἱ τυραννοκτόνοι (οἱ φονεύσαντες τὸν Ἰππαρχον τὸ 514 π.Χ.). Οὗτοι βραδύτερον ἔθεωρήθησαν ὡς συντελεσταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατιδῶν καὶ ἐτιμῆθησαν ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης.—**ὁ Κεραμεικὸς** ἐξετείνεται ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κολωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἕξω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ἔπου τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικόν· ἐδῶ πρόκειται περὶ τοῦ ἔσω Κεραμεικοῦ, ὁ ὁποῖος περιείχετο μετὰ τῶν Ἀκροπόλεως, Πνυκὸς καὶ Ἀρείου Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων.—**ἦ ἀνιμεν ἐς πόλιν** ἐκεῖ ἔπου ἀναβαινομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητροῦ** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητροῦ· ἦτο δὲ τὸ Μητροῦν ναὸς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθήκαι κτλ.).

Κεφάλαιον 18.

1. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ (ἐνν. χρόνῳ) καὶ συγχρόνως.— Ὑδάσπης, μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὀνομαζόμενος Τζιλάμ.— οὐ μείονα τὸν φόνον... τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν δὲν ἐφόνευσαν ὀλιγωτέρους Ἰνδοὺς ἐκαλοῦντο Ἰνδοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας πέραν τοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην).— ἀκμῆς (γεν. ἀκμῆτος) ἀκρόαστος, ἀκμαῖος.— κεκμηκῶς (τοῦ κάμνω κουρασμένος· ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκῶτων κλπ.=ἐπιπεσόντες πρὸς καταδίωξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεπονημένων ἐκ τῆς μάχης.

2-3. ὀλίγον ἀποδέοντες σχεδόν.— ὁ νομάρχης ὁ διοικητής.— τῶν ταύτη Ἰνδῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἰνδῶν. ἱπάρχαι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἱππικοῦ.— ἱπποτοξόται ἐφιπποὶ τοξόται.— ἄπτομαι, τοῦ ἔργου λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην.— τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.

4-8. μὴ ὅτι ὄχι μόνον.— λυπρὸς (ἐκ τοῦ λύπη) ἐλσεινός, ἄθλιος.— ἤπερ ὅπως.— ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς φεύγων πρῶτος ἐξ ὅλων τῶν ἰδικῶν του (πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ζῦν τοῖς πρῶτοις ἔφρευγε ». Ἐπίσης Βιβλ. Γ', κεφ. 14, § 3: « πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφρευγεν ».— ἔστε ἐν ὄσφ.— ὑπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκὸς παρέμενε σταθερὸν ἔστω καὶ ἐν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην.— ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο ἐξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην.— ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη ὁ θώραξ (ὁ θώραξ υπερήσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματός του, τὸ ὅποιον καὶ ἐκάλυπτεν, ἐνῶ ὁ δεξιὸς ὤμος του ἦτο γυμνὸς καὶ ἀκάλυπτος).— περιττὸς ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν καὶ κατὰ τὴν ἁρμονίαν.— ὁ ὅποιος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἰσχυρὸς καὶ καλῶς συναρμολογημένος.— καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅσοι

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θῶρακα).— ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα στρέψας ὀπίσω τὸ ἐλέφαντα.—προσιππεύσας... τῷ ἐλέφαντι ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα.—ἐπιστῆσαι ἡξίου τὸ θηρίον ἐζήτησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) νὰ σταματήσῃ τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε).—οὐ γὰρ εἶναι (= ἐξεῖναι) οἱ ἔτι φεύγειν διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω τὴν φυγὴν.—καὶ ἀκοῦσαι, ἐκ τοῦ ἡξίου.—ἀνάγομαι ἐτοιμάζομαι.—κατέκανε, ἀόρ. β' τοῦ κατακαίνω (= κατακτείνω) φονεύω· καὶ ἂν κατέκανε τυχὸν καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐφερόνευεν.—ὑποφθάνω προφθάνω.—ἀπελαύνω ἀπομακρύνω.—πρόσω μακρὰν.—ἐπὶ τῷδε ἔνεκα τούτου.—χαλεπὸς γίγνομαι τινι ὀργίζομαι ἐναντίον κάποιου.—ἐν μέρει ἰδιαιτέρως.—καὶ (ὡς) ἐκ τοῦ δίψους ἅμα ἐκρατεῖτο καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατείχετο ὑπὸ τῆς δίψης.—ἐφίστημί τινα σταματῶ κάποιον.—ἀναψύχω δροσίζομαι, ἀναζωογονοῦμαι.

Κεφάλαιον 19.

1 - 3. ἄγομαι ὀδηγοῦμαι.—προσάγω (ἀμετβ.) πλησιάζω.—καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ τὴν ὠραίαν ἐμφάνισιν τοῦ Πῶρου. — ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον τὸ ὁποῖον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὁ πῆχυς ὑπολογίζεται ἔχων μῆκος 0,46μ. (πάντως ἐδῶ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμού).—ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὡσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνὴρ γενναῖος πρὸς ἄλλον γενναῖον ἄνδρα.—προσειπῶν, τοῦ προσαγορεύω.—λόγος, ἐνν. ἐστὶ λέγεται.—χρῆσαι, προστ. ἀορ. τοῦ χρῶμαι.—ἡσθεῖς, τοῦ ἡδομαι εὐχαριστοῦμαι.—ἐμοῦ ἔνεκα ἐξ ἰδικῆς μου θελήσεως.—ὄ,τι σοὶ φίλον (ἐνν. ἐστίν) ἀξίου ζήτηε ὅ,τι ἀγαπᾷς.—ἐνεῖναι τοῦ ἐνειμι ἐνυπάρχω—ἐν τούτῳ, δηλ. ἐν τῷ βασιλικῶς αὐτῷ χρῆσθαι.—αὐτός τε, δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος.—βασιλικῶς κεχρημένος ἦν μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον.—καὶ ἐκείνῳ... πιστῷ ἐχρήσατο καὶ εἶχεν ἐκεῖνον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του.—ἐς ἅπαντα (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός.

(Χαρακτηρίσατέ τὸν Πῶρον. Συγκρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον. Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πῶρου; Ποῖα συναισθήματα τὸν κατέχουν; Πῶς τὰ ἐκδηλώνει; Προσέξατε τὴν ψυχικὴν συγγένειαν Ἀλεξάνδρου καὶ Πῶρου).

1 - 2. διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας· οἱ Γαδρωσοὶ κατέκουν τὴν Γαδρωσίαν ἢ Γεδρωσίαν, χώραν τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, ὅπου τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**χαλεπή** δύσβατος.—**τῶν τ' ἄλλων** καὶ μεταξύ ἄλλων.—**πολλαχοῦ** εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας.—**τὴν πολλὴν** (ἐνν. ὁδὸν) μακρὰν ὁδόν.—**καὶ προσωτέρω** καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν.—**ἐπεὶ**, ἐδῶ = ἂν καί.—**αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ** ἦν αὐτὸς βεβαίως ἐπεζήτει, σφοδρῶς ἐπεθύμει.—**ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας** νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλάσσιον χώραν.—**ὅσα ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο** ὅσον τοῦλάχιστον ἠδύνατο κατὰ τὴν διέλευσίν του.—**τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι** νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του.—**δρύξαντας, ἐπιμεληθέντας**, μτχ. τροπικαί.—**ἀγορᾶς** διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων.—**ἡ ὄρμου** ἢ διὰ τόπον κατάλληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν (διὰ τὸν στόλον του, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροβολήσῃ κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ καὶ τροφίμα).—**ἄλλ' ἦν γὰρ ἔρημα ἄλλ'** ἐπειδὴ ἦσαν ἔρημα.—**ὁ δὲ** διὰ τοῦτο οὗτος (ὁ Ἀλέξανδρος).—**καταλαμβάνω** εὐρίσκω.—**ἐρευνῶ**.—**ταύτη** εἰς τὸ μέρος τοῦτο.—**καταλαμβάνω** εὐρίσκω.—**ἐρευνηρὸς** στενόχωρος, μικρός.—**πεποιῆσθαι** (μέσον) ὅτι ἔχουν κατασκευάσει (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν).—**ξυυθέντας τὰς κόγχας** συνθέσαντες τὰ ὄστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσίων ὄστράκων).—**διαχρῶμαι** ἔχω πρὸς χρῆσίν μου.—**διαμάομαι - ὦμαι** σκαλίζω, ἀνασκαλεύω.—**τὸν κάχληκα** τὰ χαλίκια (τῆς παραλίας).—**χαλεπῶς** μετὰ κόπου.—**πάντη** ὅλως, τελείως.

4 - 6. ἴνα ὅπου.—**σημαίνομαι** σφραγίζω.—**λιμὸς** πείνα (ἐνῶ. λοιμὸς;).—**ἐς τοσόνδε** τόσον πολὺ.—**πρὸς τοῦ κακοῦ** ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—**ὡς (= ὥστε)** ... **ξὺν λογισμῷ** ἔδοξέ σφισιν ὥστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν.—**ἐμπροσθεν ποιήσασθαι** νὰ θεωρήσουν πρέχοντα, νὰ λάβουν ὑπ' ὄψει μᾶλλον.—**τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον** τὸν φανερόν καὶ ἐπικείμενον ἤδη ὄλεθρον (ἐκ τῆς πεινης).—**τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου** (γεν. συγκρ. ἐκ τοῦ ἐμπροσθεν ποιήσασθαι) παρὰ τὸν

ἄδηλον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως). — **Ξυγγινώσχω** συγχωρῶ. — **Καλλατιανόν**, ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θράκη παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. — **τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων** τοὺς καρποὺς τῶν φοινίκων, χουρμάδες. — **ἐς ἀγορὰν** πρὸς πώλησιν.

Κεφάλαιον 24.

1 - 3. τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα. — **Ἰναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **ἐξ Ὦρων ὄρηθεις** ἀφ' ὅτου ἐξεκίνησαν ἐκ τῶν Ὦρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ὠρεῖται). — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα...** πόνοις ὅτι οὐδὲ ἔλαι αἱ ταλαιπωρίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι ἄξια νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς κακουχίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδρωσίαν). — **οὐ μὴν ... ἐλθεῖν** (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ἀλλ' ὅμως (λέγουν ὅτι) δὲν ἦλθε. — **ἀγνοήσαντα, ἀκούσαντα**, αἰτιολ. μτχ. — **τὴν χαλεπότητα** τὸ δύσβατον. — **ταύτη** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — **ὅτι μὴ εἰ μὴ.** — **Σεμίραμις**, ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὁποία ἐπεχείρησε μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἐξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἦτο σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ἰδρυτοῦ τῆς Νινευτ). — **ἐξ Ἰνδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκστρατεῦσαι ἡ Σεμίραμις). — **Κύρον**, τὸν μέγαν (ἢ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἰδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550—529 π.Χ.). — **φθάσαι...** ἀπολέσαντα (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ὅτι πρότερον ἔχασε. — **ἔρις** ἀμιλλα. — **καὶ ἅμα ὡς... ἐκπορίζεσθαι** καὶ συγχρόνως ἵνα προμηθεύῃ. — **Νέαρχος**, ὁ ἐπιφανὴς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος τὸ 326 ἐπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἐφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ ἀμφὶ τῶ παράπλω»· ἐπίσης συνέγραψε καὶ ἱστορίαν «Ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου»· ἀμφότερας τὰς συγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθεῖσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ἱστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. διαφθεῖραι, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἡ

111

ὅποια συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5. — διαφθείρω καταστρέφω. — τὸ ἐπιφλέγον καῦμα ὁ φλογερὸς καύσων. — πρὸς τοῦ βάθους ἕνεκα τοῦ βάθους. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καί. — νεναγμένης, τοῦ ῥ. νάσσομαι στοιβάζομαι. — ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας ἀλλὰ (ἡ ἄμμος) ἦτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζωνται ὅπως εἰς πηλὸν ἢ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον. — ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — τῶ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ (δοτ. τῆς αἰτίας) ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς. — οὐ ξυμμέτρους ἀσυγκρίτως μακράς. — μᾶλλον τι ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε). — ἄγω πρὸς ἀνάγκην ἀναγκιάζω. — ὁπότε... ἔλθοιεν ὡσάκις ἤρχοντο. — τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν (τοῦ ἐγκαταλαμβάνομαι) ἐὰν προσεβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνῶ ἀκόμη ἐπορεύοντο. — ἐνταῦθα ἀν' ἐταλαιπώρου τότε ἐταλαιπωροῦντο. — ξυνέχομαι κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἢ φθορά. — ξυνιόντες, τοῦ ξυνέρχομαι (ὑποκ. οἱ στρατιῶται). — τὰ κρέα ἐσιτοῦτο ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἡμίονων). — δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἡμίονοι). — ἀτρέκεια ἢ ἀλήθεια (ἀτρεκῆς ἀληθῆς ἐκ τοῦ στερ. α καὶ τοῦ θ. τρεπ-τρέπω). — ὑπό τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι. — ἐλελήθει τοῦ λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν. — ἰασίς θεραπεία (ἰάομαι - ὦμαι, ἰατρός).

(Δηλαδή πῶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ διατί;)

2 - 3. οὐκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν πλέον. — εὐμαρῶς εὐκόλως. — ἀπόρους οὐσας αὐτοῖς... ἄγεσθαι διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν αὐτάς. — ἀλλὰ τὰς εὐπωρωτάτας τοῖς ζεύγεσιν ἀλλὰ ἐκεῖνάς, αἱ ὅποια ἦσαν καταλληλότεραι, διὰ νὰ βαδίζουν τὰ ἐζευγμένα ζῶα. — οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἠδύναντο νὰ περιποιηθοῦν

(αὐτοὺς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν των.— ὁ στόλος ἢ πορεία.— ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντός προθύμῳ ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ συνόλου.— τὸ καθ' ἐκάστου ξὺν ἀνάγκῃ αἱ ἰδιαιτεραὶ ἀνάγκαι ἐκάστου.— οἱ ὕπνω κάτοχοι οἱ καταλαμβάνομενοι ὑπὸ τοῦ ὕπνου.— οἶα (= ἄτε) δὴ... ποιούμενοι ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον.— ἐξανίσταμαι ἐγείρομαι (ἐκ τοῦ ὕπνου).— ἐφομαρτῶ παρακολουθῶ.— ἐκπίπτω χάνομαι, ἀποπλανῶμαι.

4-5 **Ξυνηνέχθη** συνέβη (τοῦ ῥ. **ξυμφέρομαι**).— γάρ, διασαφητικός.— **ἕεται** ἔχει βροχάς· **ἕεται ἢ Γαδρωσίων γῆ** βρέχει εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδρωσίων.— **ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων** ἔνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων· **ἐτήσιοι ἀνεμοὶ ἢ ἐτησῖαι** εἶναι οἱ καθ' ὥρισμένους καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἀνεμοὶ.— **ἴναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.— **προσφέρονται**... **ἐκ τοῦ πνεύματος** φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.— **ἀναχέονται** διαλύονται (εἰς βροχήν).— **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω.— **ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτός** κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν Ἕλληνες διήρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτός εἰς τρεῖς τετράωρους φυλακὰς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τοὺς ὁποίους ἔχει ὑπ' ὄψει τοῦ Ὁ Ἀρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6 - 9 μ.μ. 9 - 12 μ.μ. κτλ).— **ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γενομένων τῶν ὄμβρων** χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἢ βροχή.— **τοσοῦτω ἐπῆλθε** (ἐνν. τὸ στρατόπεδον) **τῷ ὕδατι** τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος.— **ὡς... διαφθεῖραι** ὥστε νὰ παρασύρῃ.— **μόλις καὶ χαλεπῶς** μόλις καὶ μετὰ βίας.

6. **ἐκ καύματός τε καὶ δίψους** ἔπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ δίψαν.— **ὁπότε... ἐπιτύχοιεν** ὁσάκις εὕρισκον.— **σταδίους**, τὸ στάδιον (πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι) μονὰς μήκους = 184,87 μ. τοῦτο διηρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα, ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἰς 100 πόδας).— **ὄσον... μάλιστα** ὡς ἔγγιστα, περίπου.— **ἀκράτωρ** ἀσυγκράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1 - 3. **ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο** ὥραϊαν πράξιν (τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀνωτέραν πάσης ἄλλης.— **οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι** δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ παραλείψω.— **ἐν Παραπαμισαδαίς**, εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπά-

μισον (ἡ Ἰνδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **μετεξέτεροι ἄλλοι τινὲς** (συγγραφεῖς). — **ἰέναι** (ἐκ τοῦ ἐνν. λέγουσι οἱ συγγραφεῖς) ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — **ὅτι** (αἰτιολ.) **ἐχρῆν ἐξανύσαι** (ἐνν. τὴν ὁδὸν) διότι ἔπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν. — **τὸ δὲ τοῦτο δὲ** (τὸ ὕδωρ). — **πρόσθεν μακράν.** — **καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον...** **ἠγεῖσθαι** καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος προηγεῖτο (τῶν στρατιωτῶν). — **οἰάπερ φιλεῖ (γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῷδε** ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **ὀλίγος** καὶ **φαῦλος** μικρὸς καὶ ἀσήμαντος. — **ἡ πίδαξ ἢ πηγὴ** (ὑδάτος). — **σπουδῇ ἰέναι**, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐνν. **λέγουσιν** μέχρι τέλους τῆς § 3. — **πελάζω.** πλησιάζω. — **ἐν ὄψει πάντων ἐνώπιον ὄλων.** — **ἐκχέαι**, ἀπαρ. ἀορ. τοῦ **ἐκχέω** ἐκχύνω. — **ἐπιρρώνυμαι** ἐνθαρρύνομαι. — **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω. — **πότον γενέσθαι πᾶσιν** ὅτι ἔπιαν ὅλοι. — **ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν** καὶ διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν. — **Ἀλεξάνδρου,** ἡ γενικὴ συναπτεῖα εἰς τὸ : **τοῦτο τὸ ἔργον.**

4 - 5. Ξυνηνέχθη (πρβλ. καὶ κεφ. 25, § 4.). — **γάρ, διασαφητικὸς.** — **τελευτῶντες,** ἐπιρ. — **οὐ γὰρ εἶναι** (ἐκ τοῦ ἔφρασκον) ... **ὄτω τεκμηριώσονται** διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ ἀναγνωρίσουν (**τεκμηριουῖμαι** καὶ **τεκμαίρομαι** κρίνω ἐκ τινων σημείων, συμπεραίνω). — **νενημένη** ἐπισεσωρευμένη (τοῦ ῥ. νέομαι συσσωρεύομαι). — **οὖν** βεβαίως. — **ἀνίσταμαι** ὑψώνομαι. — **γῆλοφος βέβαιος** σταθερὸς ἀμμόλοφος. — **οὐδέ...** **μεμελετῆσθαι** σφίσι τὰς πορείας οὔτε εἶχον μελετηθῆ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἶχον ἐξασκηθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὀδηγοὶ) νὰ κανονίζουσι τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. **μεμελετῆσθαι** ἐκ τοῦ ἔφρασκον). — **πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὸν ἥλιον** ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἢ ἀπὸ τὸν ἥλιον. — **καθάπερ τοῖς ναύταις** (ἐνν. **μεμελέτηται**) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναῦται εἶναι ἐξεσκημένοι νὰ κανονίζουσι τὴν πορείαν. — **πρὸς τῶν ἄρκτων κτλ., ἢ σειρὰ :** **τοῖς μὲν Φοίνιξι (ναύταις)** πρὸς τὴν ὀλίγην τῶν ἄρκτων, **τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις** πρὸς τὴν μείζονα οἱ μὲν Φοίνικες ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν μικρὰν ἄρκτον), οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν μεγάλην. — **Ξυνέντα,** τοῦ **Ξυνίημι** ἐννοῶ. — **ἅμα οἱ μεθ' ἑαυτοῦ.** — **ἀφιππῶμαι** ἀπέρχομαι ἑφιππος. — **διαμησάμενον** τοῦ **διαμάσομαι - ὤμαι** ἀνασκαλεύω. — **δ**

κάχληξ τὰ χαλίγια. — καὶ οὕτω μετελθεῖν (ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἔφρασκον) καὶ ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἠκολούθησεν ἐκεῖ. — ἡ **ἡίων** (γεν. τῆς **ἡιόνος**) ἡ ἀκτὴ, ἡ παραλία (ἀπ. **ἡών**). — ἐνθεν μετὰ ταῦτα. — **ἐπὶ τῆς μεσογαίας** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — **ποιοῦμαι τὸν στόλον** πορεύομαι.

(Ποῖαι αἱ ἄξιοι ἐξάρσεως πράξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἐρήμῳ διάβασιν;)

(Κεφ. 29)

4. ἡ παρανομία ἢ ἀσέβεια (τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἀμέσως κατωτέρω). — **Κῦρος**, ὁ υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλούμενος μέγας (ἢ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ἰδρυτὴς τοῦ περσικοῦ κράτους (550 - 529 π.Χ.), τοῦ ὁποίου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ ἔργον του « Κύρου Παιδεία ». — **ὅτι**, αἰτιολ. — **διορῦττω** διασκάπτω (ξεσκάβω), καταστρέφω. — **συλάω - συλῶ** διαρπάζω. — **καταλαμβάνω** εὐρίσκω. — **Ἀριστόβουλος**, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — **εἶναι γάρ** (ἐκ τοῦ **λέγει**) λέγει δηλ. οὗτος ὅτι ἦτο. — **ἐν Πασαργάδαις** αἱ Πασαργάδαι ἦσαν ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς Περσεπόλεως (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ** ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου. **καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον** καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως. — **πόα βαθεῖα ὑψηλὴ χλόη**.

5 - 6. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ. — **λίθου τετραπέδου** (γεν. τῆς ὕλης) = ἐκ τετραπλεύρου λίθου. — **φέρουσαν εἰσω** διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κανεὶς μέσα. — **πύελος** λάρναξ. — **ἵνα** ὅπου. — **ἐπίβλημα ὕφασμα**. — **τῶν Βαβυλωνίων**, οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρῶμων καὶ τεχνικώτατα ἐπέχειρασμένων ὕφασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο **Βαβυλωνία ἐπιβλήματα**. — **ὁ καυνάκης**, πληθ. **οἱ καυνάκαι** τὰ γουναρικά. — **κάνδυσ** μανδύας. — **ἡ ἀναξυρίς** περισκελὶς. — **ὕακινθινοβαφῆς** = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα ὑακίνθου (βαθὺ ἐρυθρόν). — **πορφύρας** ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (ἐκ τοῦ κογγυλίου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐκαλεῖτο **πορφύρα**, μετὰ τὸ ὁποῖον ἐβάφοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα). — **ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆς** ποικίλων χρωμάτων. — **οἱ στρεπτοὶ** τὰ περιδέ-

ραία. — **ἀκινάκης** περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθὺ). — **τὰ ἐνώτια** τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, περίφημοι διὰ τὴν σοφίαν των καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικὴν των ἱκανότητα. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **Καμβύσου**, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἐγγονος τοῦ παλαιότερου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π.Χ. — **ἐκδέχομαι** παραλαμβάνω διαδοχικῶς. — **φυλακὴ** φρούρησις. — **ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα (μέρη)** καὶ ὠρισμένα ποσότητες ἀλεύρων καὶ οἴνου. — **τοῦ μνήματος**, γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελὲς ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπ ὄψει του. — **ὁπότε ἔλοι** ὅτε ἤθελε καταλάβει. — **παρέρχομαι** προσέρχομαι. **ἐπισκέπτομαι**. — **ἐκπεφορημένος**, τοῦ **ἐκφοροῦμαι** ἐκβάλλομαι. — **οἱ δὲ** τινὲς δέ. — **λωβῶμαι** κακοποιῶ. — **τὸ πῶμα** τὸ κάλυμμα. — **εὐογκος** κομψός, μικρὸς εἰς ὄγκον. — **καὶ ταύτη** καὶ ὡς ἐκ τούτου. — **εὐφορος** εὐμετακόμιστος. — **τὰ μὲν...** τὰ δὲ ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς... ἄλλα δέ... — **παρακόπτω** ἀποκόπτω. — **ξυνθλῶ** συντρίβω, σπάζω. — **οὐ προὔχωρει** δὲν ἐπετύγχανε.

10 - 11. κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — **κατορθῶ** διορθῶνω. — **ἐντείνω** περιβάλλω. — **κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια** ἰσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά. — **ἀποτίθημι** τοποθετῶ πάλιν. — **τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι** ὅτι δὲ τὴν θυρίδα ἐξηφάνισε (ἐκλείσει). — **ἐμπλάσαντα**, ἀφρ. μτχ. τοῦ **ἐμπλάσσω** ἐπιχρίω. — **σημεῖον** σῆμα, σφραγίς. — **στρεβλῶ** - ὦ βασανίζω. — **ὡς κατειπεῖν** διὰ νὰ κατονομάσουν. — **στρεβλούμενοι**, μτχ. ἐναντιωμ. — **οὐδὲ ἄλλη πη οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον**. — **ἐπὶ τῷδε** ἕνεκα τούτου.

(Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κύρου; Διατὶ ἐλποτήθη ἐπὶ τῇ θεᾷ του; Ποῖαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξεγέρσεώς του; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου;)

1-3. τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, ἢ 114ῃ Ὀλυμπιάδι συμπύπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π.Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς, ἦτοι τὸ τετραετὲς χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ δύο διαδοχικῶν τελέσεων ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐλαμβάνετο μέχρι τοῦ Ε΄ μ.Χ. αἰῶνος ὡς βάσις χρονολογήσεως· ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἑναρξίς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 777 π.Χ., ἀφ' ὅτου δηλ. ἤρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος τῶν ὀλυμπιονικῶν.— ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθηνησιν, ἄλλη χρονολογικὴ βάσις ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου τῶν ἑννέα ἀρχόντων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἑκαλεῖτο **ἐπώνυμος**. ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τοὺς δύο τρόπους.— **καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ** καὶ τοῦ τριακостоῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτῶ μῆνας.— **δξύτατος τὴν γνώμην ὀρημητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις.**— **τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν)** τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων.— **ξυνιδεῖν τὸ δέον** εἰς τὸ νὰ προῖδη τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα.— **ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν** ἐν ὄσφ ἦτο ἀκόμη ἀβέβαιον.— **τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν**, εἰς τὸ νὰ συμπεράνη τὸ πιθανόν.— **δαήμων** εἰδήμων, ἔμπειρος (ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ **δάω** = μανθάνω, ἐξ οὗ καὶ τὸ **δι-δά-σκ-ω**).— **τὸν θυμὸν ἐπαίρω** ἐξεγείρω τὸ θάρρος.— **τὸ ἀδεές ἢ ἀφοβία.**— **ὄσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πράξει** (ἐνν. ἦν) ὄσα ἔπρεπε νὰ πράξη φανερώς.— **ὄσα φθάσας ὑφαρπάσαι** (ἐνν. ἦν) τῶν πολεμίων ὄσα ἔπρεπε πρῶτος ν' ἀποσπάσῃ κρυφίως ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.— **πρὶν καὶ δεῖσαι τινα** προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις (ὁ ἀόρ. **ἔδεισα**, μελλ. **δεῖσω**, πρκ. **δέδοικα** ἢ **δέδια** με σημ. ἐνεστ. = φοβοῦμαι, τοῦ ἀχρ. ῥ. **δεῖδω**).— **τὰ ξυντελεσθέντα αἰ συνθῆκαι.**— **τὰ ὁμολογηθέντα αἰ ὑποσχέσεις.**— **πρὸς τῶν** = ὑπὸ τῶν.— **μὴ ἀλῶναι** εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ νὰ μὴ ἐξαπατηθῇ (τοῦ **ἀλίσκομαι**).

[Ἀναλύσατε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδιδομένας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀρετάς· ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεων του].

1 - 2. ἐπλημμελήθη τι διεπράχθη ἀμαρτημά τι εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρω ἐὰν ὁ Ἀλέξανδρος διεπράξῃ κανέν ἀμαρτημα. — δι' οὐζύτητα ἕνεκα τοῦ ὀρηκτικοῦ χαρακτήρος του. — ἐς τὸ ὑπερογκότερον ὑπερβολικώτερον. — προάγομαι παρασύρομαι. — βαρβαρίζω μιμοῦμαι τὰ βαρβαρικὰ ἔθιμα. — τίθεμαι (= ἡγοῦμαι) θεωρῶ. — μὴ ἀνεπιεικῶς δικαίως. — τὸ διηνεκές τῆς εὐτυχίας τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του. — και τοὺς... ξυνόντας (τοῦ ξύνειμι) και ἐκείνους οἱ ὁποῖοι συναναστρέφονται. — οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστω και ὄχι διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν. — ἀλλὰ μεταγνῶναί γε κτλ. ἢ σειρά : ἀλλ' οἶδα Ἀλεξάνδρω μόνῳ τῶν πάλοι βασιλέων ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγνῶναί ἐπὶ τούτοις, ἃ ἐπλημμέλησεν ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος μόνος ἐκ τῶν παλαιῶν βασιλέων εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα διεπράξεν. — εἰ και τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες ἂν και ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαμαν κάποιον σφάλμα. — προηγορῶ συνηγορῶ, δικαιολογῶ· οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (τοῦ πλημμελήματος) οὔτοι δὲ (οἱ πολλοὶ) μὲ τὸ νὰ δικαιολογοῦν τὸ σφάλμα των τοῦτο (μὲ τὸ οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οἱ δὲ πολλοί, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἔρμηνειαν ἄς παραλειφθῇ). — κακῶς γινώσκω πλανῶμαι, ἀπατῶμαι. — ὡς... οὐ... τὰ παθήματα φαινόμενα (αἰτιατ. ἀπολ.) διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται. — τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔπαθον κάτι κακόν. — εἰ ξυγχωροίη ἐὰν παραδέχεται. — αὐτῷ τέ τι... (ὡς) ὑπολειπομένην (αἰτιατ. ἀπόλ.) και διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δρασσαντα) οἰοσδήποτε και ἂν εἶναι οὗτος (= τινί) ἀπομένει.

3 - 4. ἐς θεὸν τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἀνέφερεν ἀπέδιδε τὴν καταγωγὴν του εἰς θεόν· ἔνοεῖ τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων Ἄμμωνα (τὸν Δία), διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκεφθεὶς τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκηρύχθη υἱὸς τοῦ Διὸς Ἄμμωνος. — σόφισμα ἐπινοήσις. — τοῦ σεμενοῦ ἕνεκα διὰ νὰ προκαλῆ περισσότερον σεβασμὸν. — Μίνως, Αἰακός, Ῥαδάμανθυς, οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ Ἄδου, θεωροῦμενοι ὡς υἱοὶ τοῦ Διὸς· ἐκ τούτων ὁ Μίνως εἶναι ὁ περίφημος διὰ τὴν δικαιοσύνην του μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀρχάσας περὶ τὸ 1300 π.Χ. ὁ Αἰακὸς υἱὸς τοῦ Διὸς και τῆς Αἰγίνης ἔθεωρεῖτο ὁ εὐσεβέστε-

ρος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ῥαδάμανθους**, ἀδελφὸς τοῦ Μίνωος, ὁ ὁποῖος φυγὼν ἐκ Κρήτης ἐβασίλευσεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. — **οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται** δὲν θεωρεῖται ὡς ἀλαζονεία ἐκ μέρους των. — ὁ **Θησεύς**, ἔθεωρεῖτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἴθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροιζῆνος Πιτθέως). — ὁ **Ἴων** ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθον οἱ Ἴωνες, ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης (θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως). — **ὡς**, αἰτιολ. — **σκευὴ ἐνδυμασία**. — **ὡς ἀποστροφὴν τινα αὐτῶ** ἵνα αὐτὸς ἔχη κάποιαν προφύλαξιν. — **δέξυτης ὀρητικότης**, παραφορά. — **ὕβρις ἀλαζονεία**. — **ἐφ' ὅτῳ δὴ** διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς. — **τοὺς μηλοφόρους**, βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 13, § 1 - 2. — **ὁμότιμοι**, ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἀλέξανδρος κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγγημα τῶν ἐταίρων ἱππέων. — **ἐς τοὺς ἐταίρους**, ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

Κεφάλαιον 30.

1. **μὴ μόνον** κτλ., ἡ σειρά: **μὴ κακιζέτω προφερόμενος μόνον ὅσα ἀξιά ἐστι κακιζέσθαι** ἄς μὴ τὸν κατηγορῆ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἀξία κατηγορίας. — **ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν συγκεφαλαιώσας** εἰς ἓν. — **ἐκλογίζομαι ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι**. — **ὅστις... ὄντινα... ἐς ὅσον** (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ ἐκλογιζέσθω) = **ποῖος... ποῖον... πόσον**. — **ὅστις τ' ὦν αὐτός... κακίζει πόσον ἀσήμαντος** εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος κατηγορεῖ. — **ὁποῖα τύχη κεχρημένος** εἰς ποῖαν ταπεινὴν θέσιν εὐρίσκεται. — **ὄντινα γενόμενον ἐκείνον ἐνῶ ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος**. — **ἀναμφιλογώτατα** χωρὶς καμμίαν διαμφισβήτησιν. — **ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον (τὸν Ἀλέξανδρον) τῷ αὐτοῦ ὀνόματι** καὶ ὅτι (ὁ Ἀλέξανδρος) ἐφθασε παντοῦ μὲ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ ὄνομά του). — **σμικρότερός τε ἂν αὐτὸς ἐνῶ αὐτὸς (ὁ κακίζων)** εἶναι πολὺ ταπεινός. — **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι ἀσχολοῦμαι** μὲ ταπεινὰ πράγματα. — **ἐν κόσμῳ τίθεμαι** τακτοποιῶ.

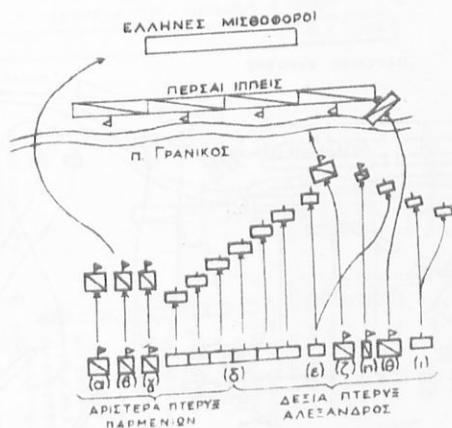
2-3. **ὡς** διότι. **οὐ πεφοιτήκει (= ἐπεφοιτήκει)** δὲν εἶχε φθάσει. — **ἔξω τοῦ θείου φῦναι** ὅτι ἐγεννήθη ἄνευ θείας βουλήσεως. — **ἐπισημαίνω** φανερώνω. — **φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα** διά-

φοροι ὕπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους. — ἔς τοῦτο μέχρι σήμερον. —
ἔξ ἀνθρώπων ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — **οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα**
 ὑπεράνθρωπος. — **διὰ τοσούτου** μετὰ τοσούτον χρόνον. — **χρησμοὶ**
χρησθέντες χρησμοὶ δοθέντες: (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ ῥ. **χρῶ**
 = δίδω χρησμόν, παθ. **χρῶμαι** = χρησμοδοῦμαι, λέγομαι ὑπὸ τοῦ
 μαντείου). — **ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς** ἕνεκα τῆς ἀγάπης μου
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — **καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἔς τοὺς ἀνθρώπους**
 καὶ συγχρόνως πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. — **ἔφ' ὅτι** ἕνεκα τού-
 του δέ. — **ὀρμῶμαι** παρακινουῦμαι. — **ἄνευ θεοῦ** χωρὶς θεῶν παρα-
 κίνησιν

(Διατὶ κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸν Ἀλεξάν-
 δρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του; Πῶς
 κρίνει τοῦτο ὁ Ἀρριανός; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροληψία τοῦ συγγρα-
 φέως; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 ἐν τῷ κόσμῳ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου
 διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος;)

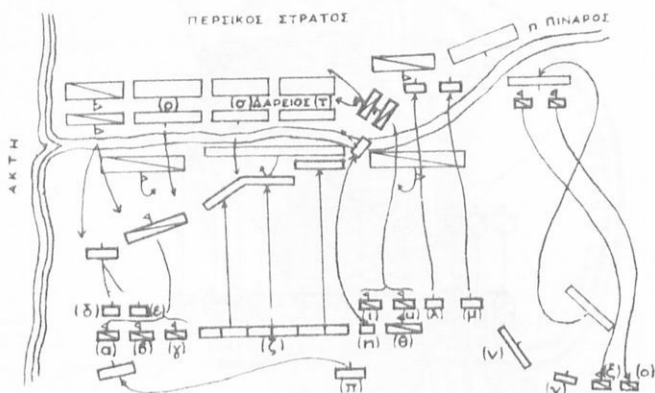

Εἰκὼν 1. Τύπος ὀπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

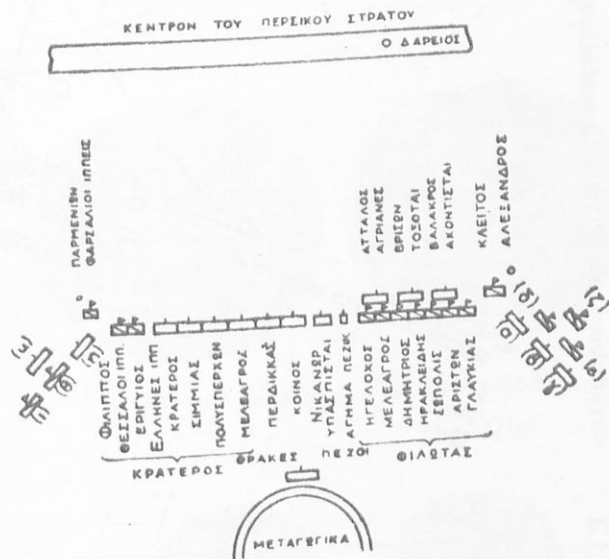
Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δεικνὺν τὰς θέσεις τῶν στρατιῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάιος - Ἰούνιος 334 π.Χ.)

- α. Θεσσαλοὶ ἱππεῖς.
- β. Σύμμαχοι ἱππεῖς.
- γ. Θράκες ἱππεῖς.
- δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεάγρου καὶ Φιλίππου.
- ε. Ὑπασπισταί.
- ζ. Ἐταῖροι ἱππεῖς.
- η. Ἴλη τοῦ Σωκράτους.
- θ. Σαρισοφόροι καὶ Παλινοὶ ἱππεῖς.
- ι. Τοξόται καὶ Ἀγριῆνες ἀκοντισταί.

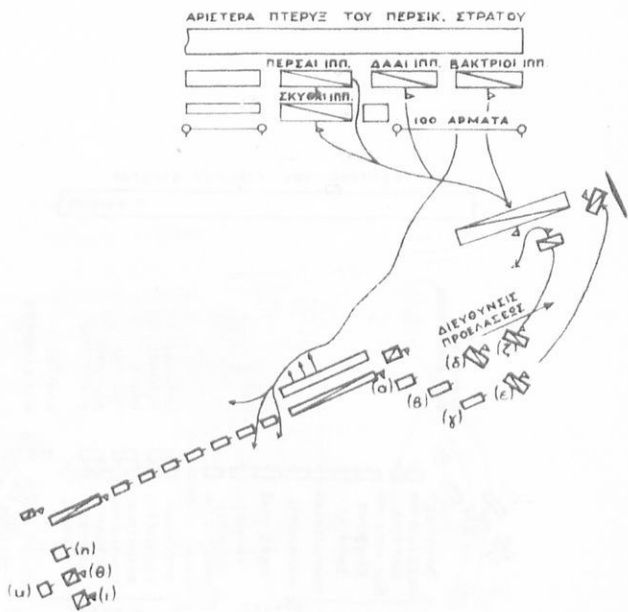
Εἰκὼν 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἴσσοῦ (333 π.Χ).

α. Θεσσαλοὶ ἰππεῖς.	λ. Ἀντίοχος.
β. Πελοποννήσιοι ἰππεῖς.	μ. Ἀττάλος.
γ. Σύμμαχοι ἰππεῖς.	ν. Ἀγριᾶνες καὶ Ἕλληνες μισθοφόροι
δ. Κρήτες τοξόται.	ξ. Περίοιδας.
ε. Θρᾶκες τοξόται.	ο. Παντόρδανος.
ζ. Φάλαγξ.	π. Ἕλληνες μισθοφόροι ἐν ἐφεδρείᾳ.
η. Ὑπασπισταί.	ρ. Κάρδακες.
θ. Ἐταῖροι ἰππεῖς.	σ. Ἕλληνες.
ι. Πρωτόμαχος.	τ. Κάρδακες.
κ. Ἀρίστων.	

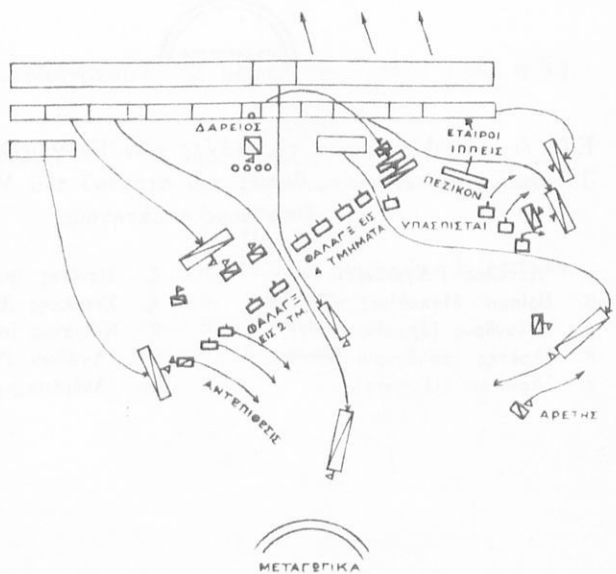
Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμῆλων (1 Ὀκτωβρίου 331 π.Χ.) δεικνύου τὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρου στρατηγούς.

α. Ἀτταλος (Ἀγριᾶνες). β. Βρίσων (Μακεδόνες τοξῶται). γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι). δ. Ἀρέτης (πρόδρομοι ἰππεῖς). ε. Ἀρίστων (Παῖνες).	ζ. Μενίδας (μισθοφόροι ἰππεῖς). η. Σιτάλης (Θρᾷκες πεζοί). θ. Κοίρακος (σύμμαχοι ἰππεῖς). ι. Ἀγᾶθων (Ὀδρῦσαι ἰππεῖς). κ. Ἀνδρόμαχος (μισθοφόροι ἰππεῖς).

Εἰκὼν 5. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων
 δεξιὸν τὴν πρώτην ἐπίθεσιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου
 κατὰ τοῦ ἄκρου ἀριστεροῦ τοῦ περσικοῦ στρατευμάτος
 (πρώτη φάσις τῆς μάχης).

Σημείωσις : Ἐπεξηγήσεις τῶν γραμμάτων βλ. εἰς εἰκόνα 4.

Εἰκὼν 6. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγα-
 μήλων δεξιὸν τὴν τακτικὴν τῶν διεσθύσεων
 τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου
 (δευτέρα φάσις τῆς μάχης).

Ἄργυρον τετράδραχμον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

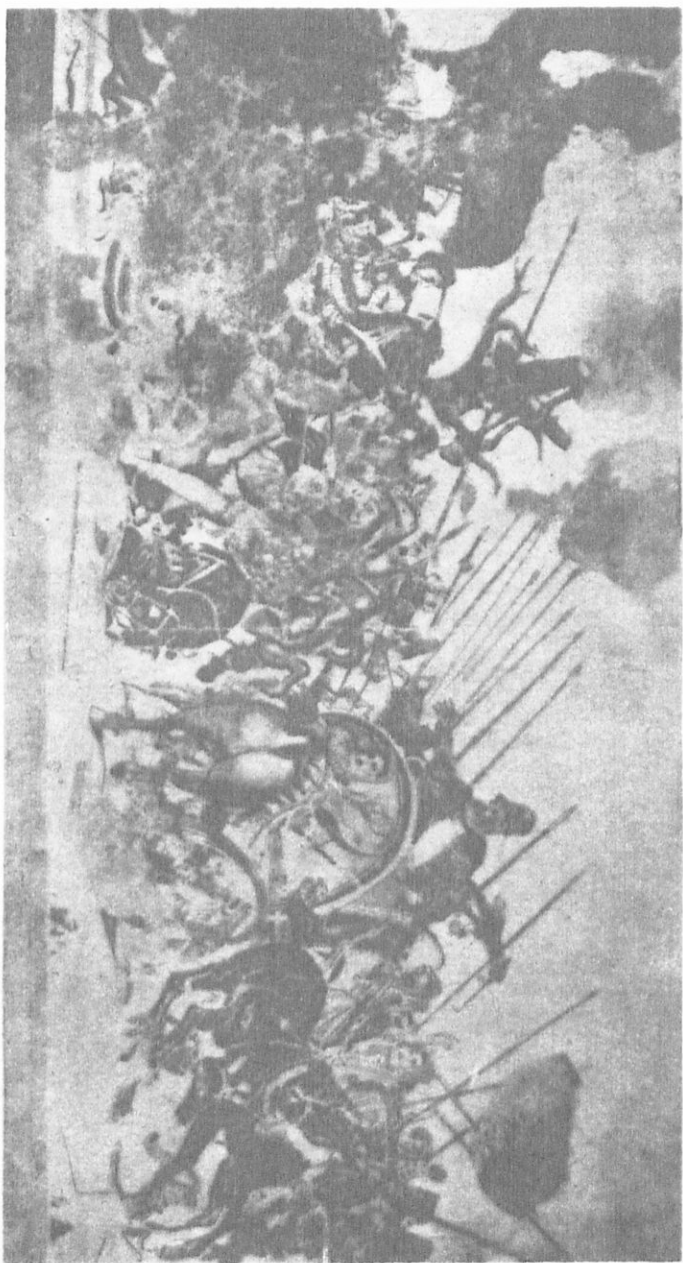

Χρυσοῦς στατήρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 7. Νομίσματα Μ. Ἀλεξάνδρου.

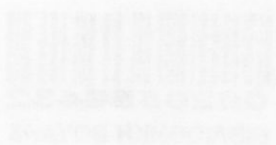

Εἰκὼν 8. Ἡ μάχη τῆς Ἴσσου. (Υφειδωτὸν τῆς Πομπηίας)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ

Εἰς τὴν εἰκόνα φανερὰ ἀριστέρᾳ ἔριπτος ὁ Ἀλέξανδρος, καθ' ἣν στιγμὴν ὀριά κατὰ τοῦ Δαρείου, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἡττὰν ἀπεργασίεως ἐβλήθη ἀπὸ τοῦ περὶ αὐτόν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

0020566432

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΔ', 1971 (VI) — 'Αντ. 80.000 — Σύμβασις 2096/8-4-71

Ἐκτύπωσις - Βιβλιοδεσία Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & Σια Α.Ε.

